

WAT NA

HET SECUNDAIR ONDERWIJS

p. 10

Eerste hulp bij keuzestress

p. 31

Start... toetsen?

p. 50

Erasmus en zo

p. 54

Leren in de praktijk

p. 64

Op naar je eerste job

**HET MOOISTE
BEROEP TER
WERELD**

Waag jij je aan 'het mooiste beroep ter wereld'?

Men noemt leraar weleens 'het mooiste beroep ter wereld'.

Waarom? Omdat je ervoor zorgt dat kinderen alle kansen krijgen om later hun toekomst te bepalen. Weinig mensen hebben zo een enorme invloed op het leven van kinderen en jongeren. Jij plant de zaadjes en ziet de vruchten groeien. Als een kind slaagt of zijn passie vindt, dan is dat dankzij jou: een goede leraar.

Het onderwijs is uitdagend – en uitdaging is nooit saai. Want jij daagt je leerlingen uit, maar zij dagen ook jou uit, zodat jullie samen groeien. Een leraar dwingt respect af, binnen en buiten de schoolpoort. Hij of zij is een hoeksteen van onze samenleving.

Die maatschappelijke waardering vertaalt zich natuurlijk in een aantrekkelijk loon en andere arbeidsvoorwaarden, flexibiliteit en momenten om bij te leren en te groeien. Maar wat je bovenal uit deze job haalt, zijn bakken vol voldoening.

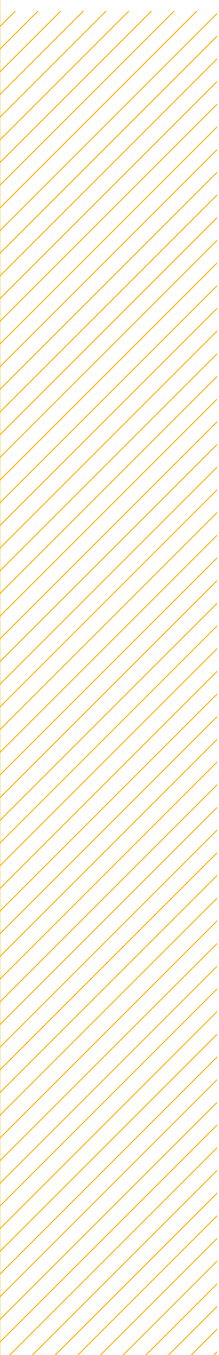
En jij? Bouw jij mee aan de toekomst van onze kinderen? Waag jij je aan het mooiste beroep ter wereld? •

> Lees meer op p. 40 & 41

“

Volgend jaar gaan studeren of starten met werken? Twijfel je nog? Je bent niet alleen. Zo'n 65% van je leeftijdsgenoten heeft geen idee welke richting ze uit willen na het secundair. We helpen je op weg om een doordachte keuze te maken.”

Voorwoord

Beste lezer

Spannend, hè? Je carrière in het secundair onderwijs zit er stilaan op. En nu wenkt de toekomst. Je staat voor een heel belangrijke keuze: wat doe je na het secundair? Hoe zet jij de volgende stappen in de rest van je leven? Studeer je verder, of waag je je meteen aan een van de vele mooie beroepen waarmee je in Vlaanderen aan de slag kan?

Het is allemaal wat overweldigend. Je voelt misschien een druk op je schouders. Of je hebt wat last van keuzestress, want het aanbod is groot. Dat is allemaal heel normaal. Maak je vooral geen zorgen. We zijn hier om jou op weg te helpen.

Als je er net een arbeidsmarktgerichte opleiding hebt opzitten, dan wil je wellicht meteen aan de slag. Of je wil aan het werk in de zorg of een van de veiligheidsberoepen, zoals politie of militair. Dat kan allemaal, want naar bekwame vakmensen is altijd veel vraag. Wie gaat voor een opleiding of sollicitatie voor een knelpuntberoep, die is zo goed als zeker van een job. Bij VDAB kan je terecht voor die lijst van ruim 250 beroepen waar de jobkansen het hoogst zijn.

Of denk je aan verder studeren, aan de hogeschool of universiteit? Wie weet word je de uitvinder of wetenschapper van morgen. Je kan – als je dat wil – op kot gaan en de wereld ontdekken. Ik weet in elk geval dat het de mooiste, meest bevrijdende periode van mijn eigen leven was.

Of je kan andere kinderen en jongeren op weg helpen. Om hetzelfde leerpad af te leggen dat jij de afgelopen jaren hebt bewandeld. Je kan namelijk ook kiezen voor een lerarenopleiding. Als minister van Onderwijs is dat een keuze die ik alleen maar kan ondersteunen! Want onderwijs is en blijft een betrouwbare en aantrekkelijke werkgever. Dagelijks bouwen we er verder aan onze eigen toekomst, maar ook aan die van de volgende generatie.

Waar je ook aan denkt: neem je tijd. Neem deze studiegids door. Bezoek een SID-in. Of volg eens een proefles in het hoger onderwijs. Kijk en vergelijk wat er allemaal mogelijk is. Ontdek, probeer uit, proef en droom. Dan maak je zeker de juiste keuze. Jouw toekomst wacht! •

Zuhal Demir (N-VA)

Vlaams minister van Onderwijs

8

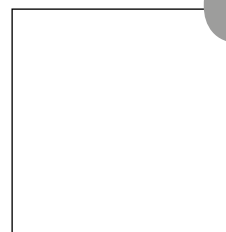

Kiezen, hoe doe je dat?

Hoe maak je een doordachte studie- of beroepskeuze? Ontdek tips, organisaties, tools en evenementen als de SID-in die je bij je keuze kunnen helpen.

INHOUD

6

Alle mogelijkheden

Een schematisch overzicht van alle opties na het secundair onderwijs.

24

Hoger onderwijs

Vind je weg in de vele mogelijkheden om verder te studeren in het Vlaamse hoger onderwijs. Lees over de mogelijke opleidingen en hoe je eraan begint. Ontdek hoeveel het kost om te studeren en welke hulp je kan krijgen.

46

Mogelijkheden buiten het Vlaamse hoger onderwijs

Een loopbaan bij de politie, brandweer, Defensie of in de luchtvaart? Zelfstandige worden? Verder studeren in het secundair onderwijs? Een korte avondopleiding volgen? Of wil je naar het buitenland voor een opleiding? Vind de info die je nodig hebt.

62

Naar de arbeidsmarkt

Wil je na het secundair onderwijs aan het werk? Vind meer info over beroepssectoren, diensten en organisaties die je op weg kunnen helpen.

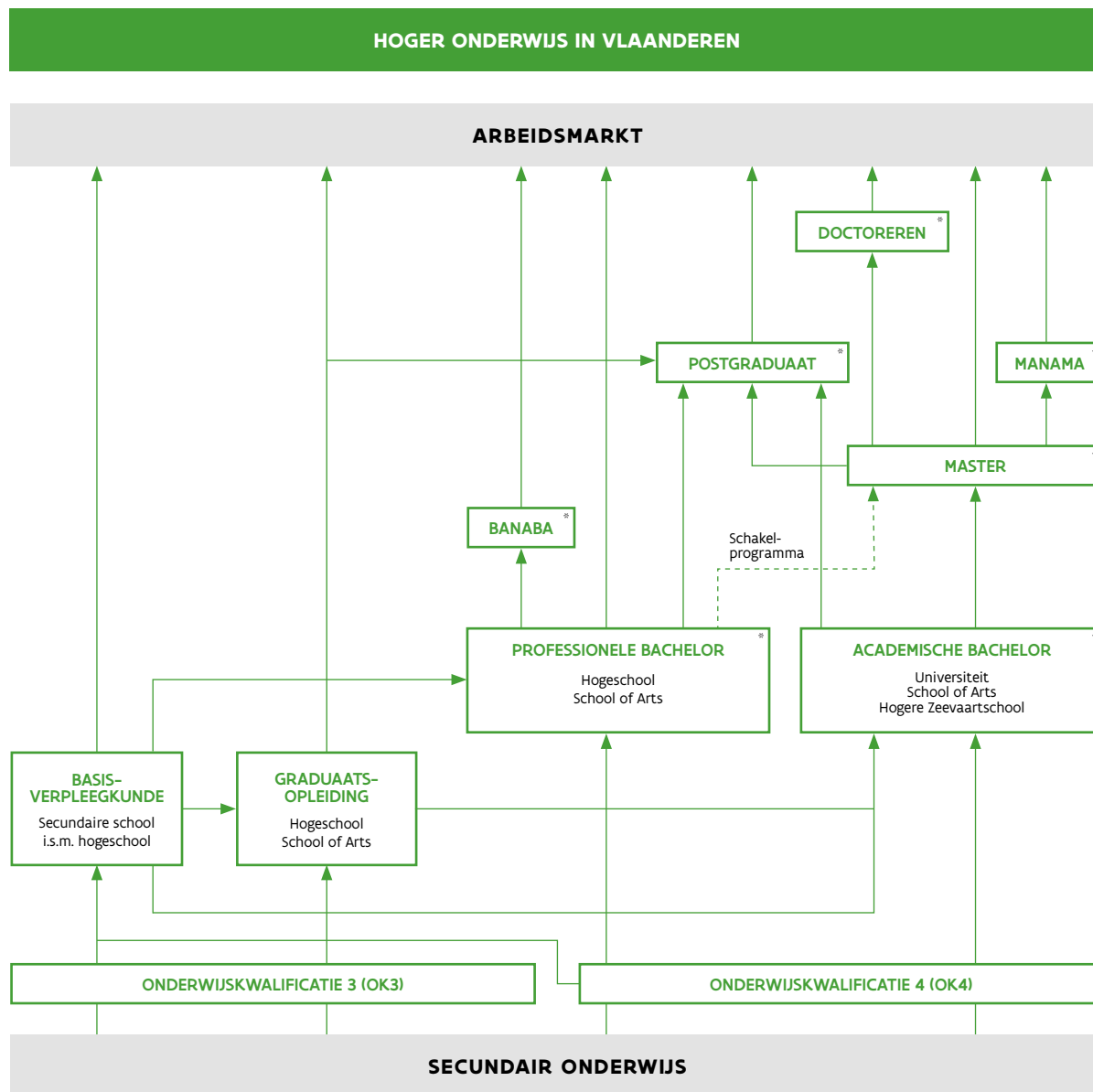
**Back
cover**

SID-in

Alle praktische info over de Studie-informatiedagen.

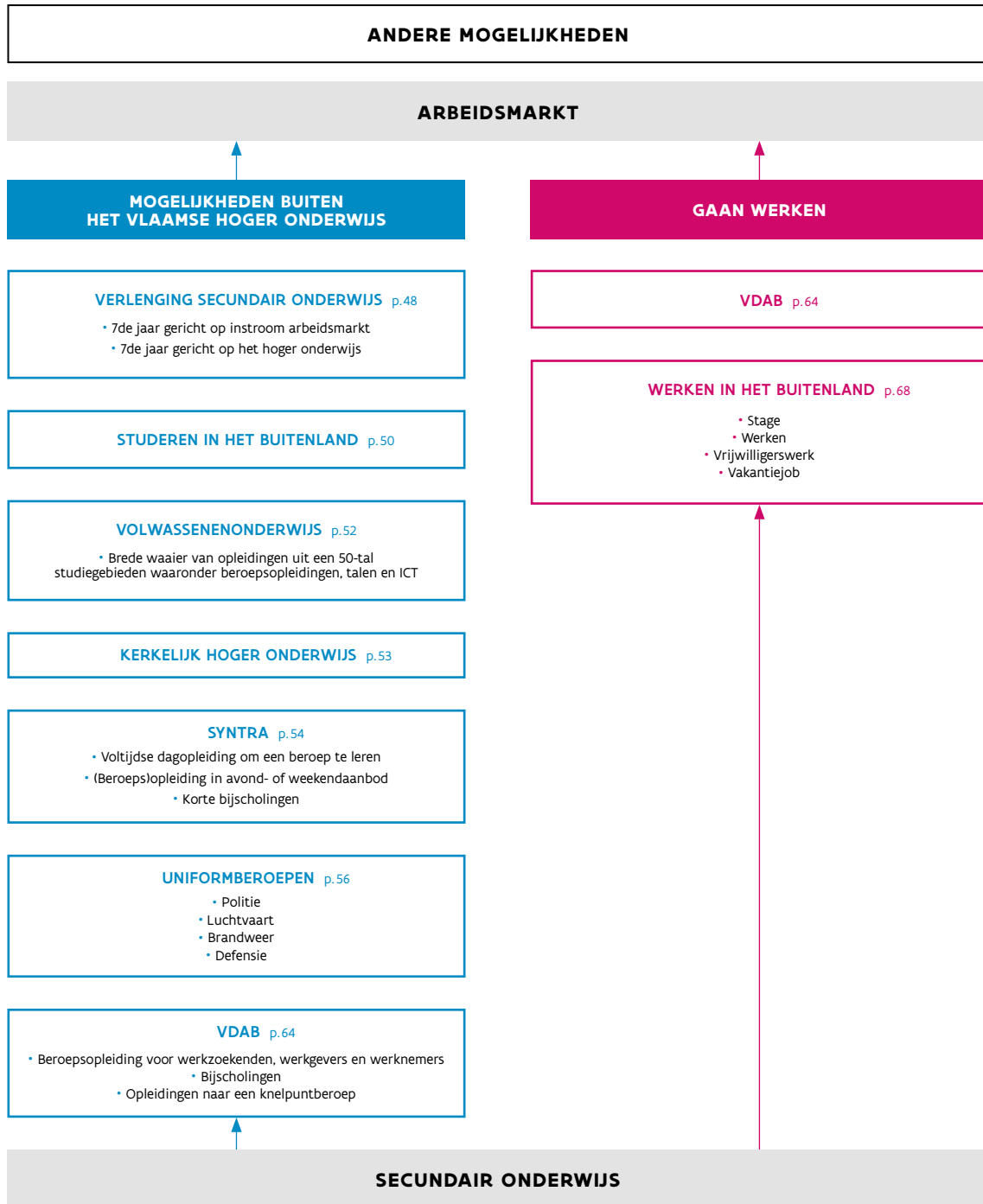
Mogelijkheden na het secundair onderwijs

Het is zover: je mag kiezen wat je gaat doen na het secundair onderwijs. Deze schema's tonen je alle mogelijke wegen.
Ga je via het **hoger onderwijs** naar de arbeidsmarkt? Kies je voor **andere mogelijkheden buiten het Vlaamse hoger onderwijs**?
Of ga je meteen **werken**? De kleuren helpen je doorheen het hele magazine op weg.

* De onderwijsinstelling kan de toelating tot een opleiding koppelen aan bepaalde voorwaarden.

Meer uitleg over de opleidingen binnen het hoger onderwijs in Vlaanderen vind je op p.24. Tijdens je opleiding heb je vaak de mogelijkheid een deel van je studie in het buitenland te volgen. Meer info? Zie p. 50.

VERKENNEN KIEZEN BESLISSEN

Hoe maak je een doordachte
studie- of beroepskeuze?
Ontdek tips, online vragenlijsten,
organisaties, tools en evenementen
die je bij je keuze
kunnen helpen.

10
Kiezen, hoe doe je dat?

16
Columbus

17
Welkom in de Leerwinkel

18
Neutrale info? Naar het CLB

19
Onderwijskiezer helpt je kiezen

20
SID-in & checklist

Kiezen, hoe doe je dat?

Beslissen wat je na het secundair onderwijs wil doen, is voor de meesten een uitdaging. Er zijn veel opties. Neem de tijd om voor jezelf uit te maken wat je graag doet en waar je goed in bent. Verken het aanbod en praat erover. Dat is het advies van Ruth Wijnen, maatschappelijk werker bij het CLB.

Ken jezelf

Wat past bij jou?

Alles begint bij weten wie je zelf bent: wat doe je graag, waar word je blij van? Maak een lijstje van je sterke en minder sterke kanten. Wat past bij jou? Werk je liever alleen of in team? Binnen of buiten? Een studentenjob of vrijwilligerswerk kan je veel leren over jezelf en wat je (niet) leuk vindt. Door een paar dagen mee te lopen in een job die je ziet zitten, krijg je een idee van wat het werk inhoudt. Je weet intussen ook of je last hebt van zaken als faalangst, uitstelgedrag of perfectionisme.

Praat erover

Trek het open en verken

Neem de tijd voor een gesprek over je toekomst met je vrienden, ouders of leraar. Zij kennen je goed, je kan je ideeën bij hen aftoetsen en je krijgt een ruimer beeld van wat mogelijk is. Ga je voor een knelpuntenberoep waardoor je kans op werk verzekerd is? Volg je je hart? Wat is voor jou belangrijk? Je kan een longlist opstellen van zaken die je graag wil doen om daarna naar een shortlist te gaan van de 3 richtingen die je ziet zitten. Bekijk vacatures voor de job(s) waar je aan denkt. Passen de competenties die ze vragen bij jou?

Verken het aanbod

Eens je weet welke richting je wil gaan doen, kan je nagaan welke scholen of universiteiten hier een opleiding voor bieden. In Vlaanderen is er een ruime keuze aan opleidingen. Informeer je: ga naar de SID-ins, naar opendeur- en openlesdagen. Praat met (oud)-studenten uit de richting, experts van de opleiding en/of studieadviseurs van de onderwijsinstelling. Wil je gaan werken? Op de website van VDAB ontdek je welke taken bij welke beroepen horen. Wil je voor een baas werken of als zelfstandige (zie p. 55)? Voor neutrale informatie over alle mogelijkheden kan je terecht bij het CLB of op onderwijskiezer.be.

*Zo was er **Pieter** die leraar wilde worden. Hij was bezorgd dat hij niet voldoende zorg zou kunnen geven aan een klas van 25 leerlingen. Hij stond op het punt een andere richting te kiezen, hoewel zijn passie onderwijs was. Pieter stapte naar het CLB en vernam dat hij ook aan de slag kan in het buitengewoon onderwijs of als zorgcoördinator waar hij 1-op-1 met kinderen kan werken.*

***Ines** komt uit een familie van boekhouders. Opa, papa, tante,... allemaal boekhouders. Ines was bang om thuis te vertellen dat ze grafische vormgeving wilde studeren. Zij ging het gesprek aan met haar ouders en die respecteerden haar keuze. En wat blijkt? Er zijn overeenkomsten tussen beide jobs, zoals goed luisteren naar de klant of oog voor detail.*

Praktisch of theoretisch? Ver of dichterbij?

Ga je studeren, dan overweeg je best deze zaken. Wil je meer praktische vakken en een goede studiebegeleiding? Verkiest je eerder algemene en theoretische vakken die je vooral zelf onder de knie krijgt? Weeg de pro's en contra's af, ook praktisch. Wil je dicht bij huis studeren? Of wil je verder weg en op kot gaan? Of nog iets verder: naar het buitenland (zie p. 50)?

Beslis. Dit zie ik me doen

*Neem nu **Lea**. Zij ging op kot in Gent en startte haar studies voor bio-ingenieur. Na 2 weken voelde ze dat de richting haar niet lag. Ze kaartte haar keuze aan bij haar ouders, die haar daarin volgden. Intussen heeft Lea haar 1ste jaar architectuur succesvol afgelegd. Door snel te veranderen, verloor ze geen jaar.*

Als je jezelf kan inbeelden in de studie of job, hak dan de knoop door en beslis. Stel jezelf een doel en ga ervoor. Als je na enkele weken of maanden merkt dat het niet je ding is, wacht dan geen volledig jaar af, maar praat erover. Aan de andere kant: uiteraard zijn er altijd vakken die je minder goed liggen en nu eenmaal bij de opleiding of job horen. Ga je studeren? Bekijk de inschrijvingsvoorwaarden en schrijf je in. Ga je werken? VDAB wijst je de weg naar vacatures. Je krijgt ook tips om goed te solliciteren.

Voor alles een oplossing

Maak je je zorgen over je budget? Misschien heb je recht op een studietoelage? Check p. 42. Heb je gezondheidsklachten zoals vermoeidheidssyndroom of ben je kleurenblind? Zie p.36.

Ruths devies is: voor alles is er een oplossing. Ook hier geldt: praat erover met vrienden, je ouders, het CLB of mensen van de richting waar je aan denkt.

Tip 1 Wat past bij jou?

Wat heb je nodig? Wees eerlijk met jezelf. Doe enkele online tests.

Tip 2 Praat erover

Met je vrienden, ouders, leraar of een CLB-medewerker.

Tip 3 Ontdek alle opleidingen of jobs die je interesseren

Bezoek de SID-in, opendeur- en openlesdagen. Volg een paar lessen, kijk cursussen in. Praat met studenten, opleidingsexperten en/of studieadviseurs. Draai een paar dagen mee met een professional.

Praat met vrienden, ouders, studieadviseurs, het CLB of mensen van de richting waar je aan denkt.”

DEZE VRAGEN HELPEN JE OP WEG

- In welke vakken ben ik goed?
Welke vakken doe ik graag?
- Studeer ik graag? Hoe studeer ik het liefst?
Hoe leer ik het makkelijkst iets bij?
- Welke activiteiten maken me blij? Waar krijg ik energie van? Wat kan ik elke dag wel doen?
- Wat zijn mijn talenten? Wat gaat vanzelf bij mij?
- Wat vind ik belangrijk? Zorgen voor mensen, iets nieuws creëren, geld, veel vrije tijd...?
- Ben ik een leider of volg ik liever?
- Werk ik graag samen of liever alleen?
- Ben ik graag binnen of liever buiten bezig?
- Werk ik graag met mijn handen of liever met mijn hoofd? Of beide?

NUTTIGE LINKS

clbchat.be	Het CLB geeft je neutrale info via de chat.
vdab.be	Wil je werken? Denk aan VDAB. p. 64.
vdab.be/studentenjob	Proeven van een job? p. 64.
vdab.be/internationaal	Werken in het buitenland? p. 68.
euroguidance-vlaanderen.be	Studeren in het buitenland? p. 50.
sidin.be	Bezoek de Studie-informatiedagen. p. 20.
mijnkeuze.onderwijskiezer.be	Een keuzeproces met 6 keuzetaken helpt je slimmer kiezen.
blinkers.clbonline.be	Stel via Blinkers je vraag aan je eigen CLB of aan CLBch@t.
samenlevingsdienst.be	6 maanden praktijkervaring opdoen én de wereld helpen.
vrijwilligerswerk.be	Zet je in als vrijwilliger.
gostrange.be	Beleef een interculturele ervaring in het buitenland.

ONMIDDELIJK NAAR DE TOOLS

ONLINE VRAGENLIJSTEN HELPEN JE KIEZEN

exploratietoolcolumbus.be

I-Prefer

I-Study

vdab.be/welke-job-past-bij-me

sidin.onderwijskiezer.be/wie-ben-ik

sidin.onderwijskiezer.be/blinkers

Ontdek wie je bent, wat je kan en wat je wil.

Wat zijn jouw interesses? Wat doe je graag?

Hoe goed kan je studeren?

Welke job is geknipt voor jou?

Ontdek je interesse met de keuzetaak 'Wie ben ik?'.

Check je keuzeprocess met de 'Ik kies?!'-vragenlijst.

Van kunst naar de ideale studie én job

Kiezen wat ik na het secundair wilde doen? Dat was niet makkelijk. Ik begon in het eerste middelbaar met Latijn, maar dat was niet helemaal mijn ding. Ik schakelde over naar wetenschappen. Daar voelde ik me goed. Maar toen mijn mama een tekening zag die ik gemaakt had, stelde ze voor om naar een kunstschool te gaan. Zo kwam ik terecht in het kunstonderwijs, in de richting Algemene Opleiding. Na een tijdje bleek dat dit de juiste beslissing was.

Toen ik in het laatste jaar van het secundair zat, had ik een paar vage ideeën over wat ik wilde doen. Maar ik wist vooral wat ik níét wilde: een studie met alleen maar theorie. Ik ben creatief, maar ik hou ook van structuur en technologie. Uiteindelijk vond ik de opleiding Multimedia en Creatieve Technologieën. Het was een mix van programmeren, design, 3D-modelleren, communicatie... Dat brede aanbod sprak me aan. En daar ben ik voor gegaan.

Tijdens de studie ontdekte ik dat ik programmeren leuk vond. Vooral webdevelopment lag me. Toch wilde ik mijn creatieve kant niet loslaten. Nu combineer ik mijn werk als junior developer bij een creatief bureau met de masterstudie Media en Information Design. Dat is pittig, maar zo kan ik mijn passies combineren.

Weet je nog niet precies wat je wil? Hoeft ook niet. Probeer iets dat je interesseert. Past het toch niet bij je? Dan is veranderen helemaal oké. De juiste keuze maken betekent niet dat je je toekomst al perfect moet uitgestippeld hebben.

Judith • 21 jaar

Junior developer en student
Media en Information Design

Blijf nieuwsgierig en sta open voor
nieuwe ervaringen.”

Ontdek alle interviews

Columbus: met doordachte keuze naar het hoger onderwijs

“Ga jij verder studeren? En... welke studie ga je dan doen?”
Dit zijn wellicht de 2 meest gestelde vragen als je in het (voor) laatste jaar van het secundair onderwijs zit. Wat is er mogelijk? Waar ben je goed in? Welke studiegebieden passen bij jou? Geen eenvoudige vragen. Soms is het moeilijk een zicht te krijgen op alle factoren. Columbus ondersteunt je daarbij.

Columbus is de online exploratietool die je helpt jouw weg te vinden. Aan de hand van vragenlijsten en zelftests krijg je ruimte en tijd om je horizon te verruimen en stap voor stap te ontdekken wat bij jou past en waar jij je goed bij voelt. Een route waarop je ontdekt waar het bij een toekomstkeuze écht om draait: zoeken wie je bent, wat je drijft, wat je kan en wat je nog wil kunnen. Hoe beter jij jezelf en de wereld verkent, hoe beter je keuzes kan maken die helemaal bij je passen.

Na het invullen van de verschillende onderdelen van de exploratietool krijg je persoonlijke feedback. Columbus houdt je op die manier een spiegel voor waarbij jij jouw interesses, capaciteiten en waarden zélf ontdekt. Daarnaast geeft Columbus ook inzicht in jouw doorstroomkansen in het hoger onderwijs op basis van wetenschappelijk onderzoek bij tienduizenden studenten. De uitgebreide feedback die je op deze manier kan ontvangen, vormt een aanzet om samen met jouw leraren of andere begeleiders verdere stappen te zetten in je studiekeuzeproces.

In de nabije toekomst zal Columbus ook nagaan wie klaar is voor de arbeidsmarkt en wie klaar is om verder te studeren.

 columbus.onderwijskiezer.be

“

Columbus zoekt voorbij de grenzen van wat je kent naar wie je bent, wat je kan en wat je drijft.”

Leren!

daar ga ik voor!

EEN LEVEN LANG LEREN

Van 15 tot 99 jaar

Welkom in de Leerwinkel

Bij de Leerwinkel vind je gratis info en coaching bij het kiezen van een opleiding, vorming of onderwijs. Zowel voor diplomagerichte opleidingen als voor opleidingen die je versterken, iets bijleren of je leven een nieuwe wending geven. Onder het motto 'een leven lang leren' helpen de coaches van de Leerwinkel jongeren en volwassenen hun weg te vinden. Jij bepaalt de vragen en kiest je leertraject.

De leerloopbaanbegeleiders houden rekening met jouw persoonlijke voorkeuren en noden, denken met je mee en bieden juiste en neutrale informatie over opleidingen.

In de Leerwinkel kan je terecht:

- Met vragen over je studie- of beroepskeuze
- Voor begeleiding en oriëntatie, individueel of in groep
- Voor doorverwijzing naar de opleidingsinstellingen in jouw regio
- Voor info over gelijkschakeling van je buitenlands diploma

Vind een Leerwinkel in je buurt

 onderwijs.vlaanderen.be/leerwinkels

Wat kan het CLB voor je doen?

Zolang je in het secundair onderwijs zit, kan je met heel wat vragen bij het Centrum voor Leerlingenbegeleiding terecht. De CLB-medewerkers staan klaar om je te helpen. De begeleiding is gratis en onafhankelijk van scholen, universiteiten of hogescholen. CLB-medewerkers geven neutrale informatie over je mogelijkheden na het secundair onderwijs.

Vind je geen antwoord op volgende vragen of wil je hulp bij je keuzeproces, dan kan je hiervoor terecht bij een CLB-medewerker.

- Waar kan ik een bepaalde opleiding volgen?
- Past die opleiding of dat beroep bij mij?
- Kan ik die opleiding aan?
- Hoe ga ik aan de slag met de info en antwoorden uit de online vragenlijst?
- Ik twijfel tussen werken en verder studeren
- ...

Wist je dat?

Bij het CLB werken pedagogen, psychologen, maatschappelijk werkers, artsen en verpleegkundigen. Je kan in vertrouwen met hen praten: zij hebben beroepsgeheim. Misschien verwijzen ze je door naar andere hulpverleners. Dat bespreken ze altijd eerst met jou.

Bel, mail of chat

Vind de contactgegevens van jouw CLB op onderwijskiezer.be.

- Blinkers is je eigen online link met het CLB. Je mailt er rechtstreeks een vraag naar je CLB of maakt een afspraak. blinkers.clbonline.be.
- Je chat gratis en anoniem met je CLB. Ook ouders zijn welkom bij CLBch@t.be.
- Stel je vraag via de vraagmodule op onderwijskiezer.be.
- Bezoek de CLB-stand op de SID-in. Je kan er vragen stellen over opleidingen en beroepen. Zeker als je nog twijfels hebt, kan je bij het CLB terecht.

 clb.be

ONDERWIJSKIEZER

HELPT JE VERKENNEN EN KNOPEN DOORHAKKEN

Een opleiding of beroep kiezen? Maar weet je niet goed waar te beginnen?
Vind info, online vragenlijsten en testen die je kunnen helpen met je keuze.

onderwijskiezer.be

6
keuze-
taken

Maak slimme keuzes door een doordacht keuzeprocess te doorlopen:

- **Hoe kies ik?** – Ontdek hoe je het keuzeprocess slim aanpakt
- **Wie ben ik?** – Verken je talenten, interesses en motivatie
- **Welke keuzes heb ik?** – Ontdek welke opleidingen en beroepen er zijn
- **Ik verdiep mij** – Zoek gedetailleerde info over studies en jobs
- **Ik beslis!** – Hak de knoop door met handige tools
- **Blij met mijn keuze?** – Check of je nog steeds achter je keuze staat

mijnkeuze.onderwijskiezer.be

Wil je weten hoever je staat met je keuzetaken? Vul de 'Ik kies!'-vragenlijst in.
Nog vragen? Je kan ze rechtstreeks mailen naar je CLB of een afspraak maken.

blinkers.clbonline.be

Kom langs op de SID-in

De Studie-informatiedagen zijn er voor jou

Weet je niet wat je wil doen na het secundair? Of ben je op zoek naar meer info om de knoop te kunnen doorhakken? Op de SID-ins vind je alle hogescholen en universiteiten op 1 plaats. Het CLB is aanwezig en geeft je antwoord op al je vragen: neutraal, objectief en onbevooroordeeld.

Wat kan je doen tijdens de SID-in?

Praat met leraren, studenten en studieadviseurs van hogescholen, universiteiten en andere instellingen. Kom meer te weten over leren en werken bij politie, Defensie en brandweer en in de luchtvaart. Ontmoet lectoren en maak de drempel naar de universiteit of hogeschool kleiner. Verzamel info over de opleidingen die je interesseren. Stel 1001 vragen over je studie- of beroepskeuze aan het CLB. Word wijzer over werken of studeren in het buitenland.

Waar en wanneer?

Schrijf je in op sidin.be. Daar zie je welke scholen, instellingen en sectoren waar en wanneer aanwezig zijn. Je vindt er ook hoe je de beurs kan bezoeken met een functiebeperking.

Bereid je voor...

Om zoveel mogelijk uit je SID-in-bezoek te halen, denk je vooraf best na over welke standen je zeker wil bezoeken. Pik enkele vragen uit de checklist waar je een antwoord op wil krijgen. Neem ook de 'slimme vragen' door. Breng je lijstje met vragen mee en stel ze aan de informanten.

 sidin.onderwijskiezer.be/faq/slimme-vragen

VRAGEN OVER JE STUDIEKEUZE

Vragen over de toelatingsvoorwaarden

- Wat zijn de toelatingsvoorwaarden (diplomavorwaarde, taalvoorwaarde...)?
- Zijn er toelatingsproeven of -examens? Wat houden ze in? Wanneer gaan ze door? Hoe kan ik me voorbereiden?
- Moet ik deelnemen aan een starttoets? Wat houdt die in? Waar gaat de toets door en wanneer? Hoe kan ik me voorbereiden?
- Wordt er slechts een beperkt aantal studenten toegelaten voor de opleiding?

Vragen over de opleiding

- Moet ik een bepaalde voorkennis hebben?
- Is de opleiding eerder theoretisch, praktisch of een combinatie?
- Hoelang duurt de opleiding als ik voltijds les volg?
- Ik wil de opleiding liever deeltijds volgen. Welke mogelijkheden heb ik?
- Wat zijn de mogelijke onderwijsvormen (dag-, avond-, afstandsonderwijs of een combinatie)?
- Wordt er een vast lespakket aangeboden?
- Zijn er keuzevakken of aparte afstudeerrichtingen? Zo ja, vanaf wanneer in het traject?
- Welke opleidingsonderdelen (= vakken) krijg ik en wat houden ze in?
- Zijn er stageperiodes? Vanaf wanneer en hoeveel?
- Neemt de opleiding deel aan internationale uitwisselingsprogramma's?

Vragen over de school of campus

- Wat is uniek en aantrekkelijk aan deze onderwijsinstelling?
- Wanneer zijn er info- en opendeurdagen?
- Kan ik ook lessen bijwonen? Zijn er openlesdagen?
- Hoe zit het met de bereikbaarheid van de campus(sen)?
- Welke sociale voorzieningen zijn er?
- Kan ik op kot?
- Welke mogelijkheden zijn er voor studenten met een bijzonder statuut (werkstudenten, topsporters...)?
- Welke mogelijkheden zijn er voor studenten met functiebeperkingen?
- Welke vormen van (studie)begeleiding zijn er mogelijk?
- Hoe werkt het examensysteem?
- Hoe ziet het academiejaar eruit?
- Hoe verlopen de contacten met professoren, docenten en assistenten?
- Hoe hoog zijn de studiekosten?
- Wat is de inschrijvingsperiode en hoe moet ik inschrijven?

Vragen over de toekomst

- Welke vervolgopleidingen zijn er mogelijk na deze studies?
- In welke sectoren en beroepen kan ik later terecht?
- Wat is het perspectief op tewerkstelling?

CHECKLIST

Vragen over je beroepskeuze

Vragen over sectoren

- Wat moet ik kunnen of kennen om aan de slag te gaan in deze sector?
- Kan ik nog verder studeren (en stage lopen) om te specialiseren?
Indien ja, welke studies zijn dan aangeraden?
- Welke ontwikkelingsmogelijkheden zijn er in de sector?
- Welke ondersteuning is er als ik een eigen zaak wil opstarten?
- Kan ik ook in het buitenland aan de slag?

Vragen over beroepen

- Welk(e) beroep(en) kan ik in de sector uitoefenen met mijn vaardigheden?
- Zijn er 'knelpuntberoepen' (=tekort aan kandidaten) binnen de sector?
- Zijn er veel openstaande vacatures voor dit beroep? Waar zijn ze te vinden?
- Wat typeert dit beroep?
- Hoe ziet een gemiddelde werkdag eruit? Is er avond- of weekendwerk?
- Wordt er in ploegen gewerkt?
- Hoe vind ik jobs binnen dit beroep?
- Hoe solliciteer ik het best?
- Welke tips heb je voor de sollicitatiebrief en het sollicitatiegesprek?
- Wat is het startloon? Zijn er extra voordelen (premies, maaltijdcheques...)?
- Is er opleiding op de werkvloer mogelijk?
- Welke doorgroeimogelijkheden zijn er?

Mattice heeft een passie voor hout

Ik werk in de bouwsector, in ons familiebedrijf. We zijn een schilder- en schrijnwerkbedrijf met een eigen atelier waar we ook maatmeubilair maken. Van jongs af aan was ik al bezig met hout. Daarom koos ik in het secundair voor houtbewerking. Ik zag mijn vader aan het werk en ging tijdens mijn stages en vakantiejobs vaak mee met schrijnwerkers. Al snel wist ik: dit is wat ik wil doen.

Na het secundair startte ik met de opleiding bouwkunde, maar ik veranderde al snel van studierichting. Omdat ik in het secundair al geproefd had van het werkende leven, wilde ik het liefst zo snel mogelijk aan de slag. Eigenlijk was ik schoolmoe. Maar omdat een diploma zekerheid biedt, volgde ik toch de graduaatsopleiding marketing.

Toen ik afstudeerde, kwam er een kans binnen ons bedrijf: ik kon als aankoper starten. Na twee jaar besloot ik om als arbeider aan de slag te gaan. Zo kon ik echt met mijn handen werken en meer ervaring opdoen.

En nu, nog twee jaar later, ben ik projectleider. Dit is echt de rol die bij me past: nu kan ik zowel op kantoor als op de werf werken. Het geeft me voldoening om te zien hoe een project zich ontwikkelt: van de ruwbouw tot het afgewerkte eindresultaat. Mijn werkdagen zijn lang en vaak druk, dat wel. Maar de afwisseling en het contact met vakmensen maken dat helemaal goed.

“

Denk ook na over wat je met je handen kunt doen. In de bouw is er altijd wel iets te beleven en elke dag is anders.”

Mattice • 26 jaar
Projectleider

Ontdek alle interviews

NAAR HET HOGER ONDERWIJS

Vind je weg in de vele mogelijkheden om verder te studeren in het Vlaamse hoger onderwijs. Lees over de mogelijke opleidingen, hoe ze van elkaar verschillen en hoe je eraan begint. Ontdek hoeveel het kost om te studeren en welke hulp je kan krijgen.

26

Graduaats-, bachelor- of masteropleiding?

31

Starttoetsen, toelatingsproeven en toelatingsexamens

32

Leerkrediet, wat is dat?

34

Studievoortgangsbewaking

36

Extra ondersteuning voor wie het nodig heeft

39

Wel studeren, maar niet voltijds

40

Lerarenopleiding

42

Studiekosten en -toelagen

44

Wat kan je waar studeren?

Graduaats-, bachelor- of masteropleiding?

In het hoger onderwijs zijn er verschillende opleidingsniveaus: graduaat, bachelor en master. Ontdek welk soort opleiding je waar volgt, hoelang de opleiding duurt, hoeveel studiepunten ze omvat en wat je erna kan doen.

Graduaat

Deze opleiding is kort, krachtig en praktijkgericht. Ze bereidt je voor op een concreet beroep zoals programmeur, HR-deskundige, winkelmanager of vele andere. Minstens 1/3 van de opleiding bestaat uit praktijk: je leert al doende op de werkvloer.

Toelatingsvoorwaarden

Je kan inschrijven als je hebt voldaan aan de leerplicht én je minstens beschikt over 1 van deze studiebewijzen:

- Een diploma secundair onderwijs, onderwijskwalificatie niveau 3 of 4, uitgereikt vanaf het schooljaar 2024-2025
- Een diploma secundair onderwijs, uitgereikt tot en met het schooljaar 2024-2025
- Een studiegetuigschrift van het 2de leerjaar van de 3de graad van het secundair onderwijs, dat minstens 3 jaar voor de inschrijving in de graduaatsopleiding behaald is
- Een certificaat van een opleiding van het secundair volwassenenonderwijs (of secundair onderwijs voor sociale promotie) van minimaal 900 lestijden
- Een buitenlands studiebewijs dat als gelijkwaardig erkend is aan 1 van deze voorgaande diploma's

Daarnaast kan een hogeschool ook een bewijs vragen dat een student voldoende kennis heeft van het Nederlands om te starten met een graduaatsopleiding.

WAAR VOLG JE EEN GRADUAATSOPLEIDING?

Hogeschool
School of Arts
Uitzondering is de graduaatsopleiding Basisverpleegkunde die je volgt aan een school voor secundair onderwijs

STUDIEPUNTEN?

90 of 120. Uitzondering is de graduaatsopleiding Basisverpleegkunde (180 studiepunten)

HOELANG STUDEREN?

1,5 of 2 jaar als je voltijds studeert.
Uitzondering is de graduaatsopleiding Basisverpleegkunde, die 3 jaar duurt

WAT NA JE GRADUAATSOPLEIDING?

- Je gaat werken.
- Je volgt een bacheloropleiding.

Een aansluitende professionele bacheloropleiding volgen? Dat kan via een verkort traject. Vraag ernaar in je hogeschool.

Wat als je niet voldoet aan de diplomavooraarde voor een graduaats- of bacheloropleiding?

De hogeschool of universiteit kan afwijken van de algemene toelatingsvoorwaarden om humanitaire, medische, psychische of sociale redenen of na een toets die je algemene niveau test.

Wil je om die redenen ingeschreven worden? Neem contact op met de hogeschool of universiteit waar je wil studeren.

 vlaanderen.be/toelatingsvoorwaarden-hoger-onderwijs

 Voor de toelatingsproef voor een graduaatsopleiding: toelatingsonderzoek.be

Professionele bachelor

Een professionele bacheloropleiding bereidt je voor op een job. Je leert via theorie en praktijk. Je maakt kennis met een ruim werkveld. Je leert meer dan 1 beroep. Zo kan je later kiezen tussen verschillende beroepen.

Toelatingsvoorwaarden

Als je minstens een diploma secundair onderwijs (onderwijskwalificatie niveau 4) hebt behaald, kan je je inschrijven voor een bacheloropleiding. Ook buitenlandse studiebewijzen die als gelijkwaardig aan deze diploma's erkend zijn, gelden voor een inschrijving in een bacheloropleiding. Een getuigschrift bso of een diploma secundair onderwijs onderwijskwalificatie niveau 3, is onvoldoende.

Daarnaast kan een hogeschool ook een bewijs vragen dat een student voldoende kennis heeft van het Nederlands om te starten in een bacheloropleiding. Voor een aantal bacheloropleidingen zijn er hiernaast bijkomende voorwaarden. Die kan je nalezen je op p. 31.

WAAR VOLG JE HET?

Hogeschool
School of Arts

STUDIEPUNTEN?

180
Bachelor Verpleegkunde: 240

HOELANG STUDEREN?

3 jaar als je voltijds studeert
Bachelor Verpleegkunde: 4 jaar

WAT NA JE PROFESSIONELE BACHELOROPLEIDING?

- Je gaat werken.
- Je studeert verder aan een hogeschool en volgt een bachelor-na-bachelor (banaba) van ten minste 60 studiepunten. Je behaalt zo een extra bachelordiploma.
- Je volgt een postgraduaat van 20 studiepunten of meer. Je behaalt een postgraduaatgetuigschrift.
- Je studeert verder aan een universiteit en volgt een schakelprogramma. Daarna kan je inschrijven voor een masteropleiding.

Academische bachelor en master

Wil je liever een brede theoretische of artistieke vorming? Wetenschappelijk onderzoek en theoretische kennis, daar draait het om bij een academische bachelor- en masteropleiding. Heb je je academische bacheloropleiding voltooid? Dan heb je een academisch bachelordiploma behaald. De academische bacheloropleiding bereidt je voor op een masteropleiding. In die masteropleiding verwerf je gevorderde wetenschappelijke of artistieke kennis en competenties. Je rondt je masteropleiding af met een masterproef.

Toelatingsvoorwaarden

De voorwaarden om te starten aan een academische bachelor zijn dezelfde als die voor een professionele bachelor (zie p. 27).

Heb je al een academisch bachelordiploma? Dan kan je je inschrijven voor een masteropleiding. Heb je een professioneel bachelordiploma? Dan kan de hogeschool of universiteit je toelaten tot een masteropleiding als je met succes een schakelprogramma of verkorte bacheloropleiding voltooit.

Een instelling kan de toelating tot een masteropleiding beperken tot afgestudeerden van een welbepaalde bacheloropleiding. Als je geen diploma van die bacheloropleiding hebt, kan de instelling je toelaten als je met succes een voorbereidingsprogramma voltooit.

WAAR VOLG JE HET ?

Universiteit
School of Arts
Hogere Zeevaartschool

HOEVEEL STUDIEPUNTEN ?

Academische bachelor: 180
Master: minimum 60

WAT NA JE ACADEMISCHE BACHELOROPLEIDING ?

- Je studeert verder aan een universiteit.
Je volgt een masteropleiding, een (verkorte) bacheloropleiding of een schakelprogramma.

WAT NA JE MASTEROPLEIDING ?

- Je gaat werken.
- Je studeert verder aan de universiteit.
 - Je volgt een postgraduaat van 20 studiepunten of meer.
Je behaalt zo een postgraduaatgetuigschrift.
 - Je volgt een master-na-master (manama)
van minstens 60 studiepunten.
 - Je behaalt een extra masterdiploma.
 - Je gaat voor een doctoraat.

Mijn gevoel bracht me bij jazz

Ik heb het anders geprobeerd: na het secundair heb ik een jaar economie gestudeerd. Maar als ik vrienden met muziek bezig zag, schreeuwde mijn hele lijf dat ik dat ook wilde. Ik deed nog zoveel mogelijk examens mee om niet in de problemen te komen met mijn studiepunten, maar volgde het jaar daarna resoluut mijn hart. Ik ging voluit voor de muziek.

Kiezen voor muziek betekent veel 'nee' horen. Deuren die dichtvallen. Toelatingsexamens doen. Bijleren en jezelf blijven bewijzen. Maar het betekent ook: je mág blijven bijleren. Genieten op het podium, je eigen creaties bedenken. Je raakt mensen met wat jij graag doet. En je kan zaadjes planten en de liefde voor muziek verder laten groeien.

Na dat jaar economie besloot ik me in te schrijven voor de toelatingsproeven aan het conservatorium. Ik werd niet onmiddellijk toegelaten. Maar opgeven? Dat wilde ik niet. Ik volgde mijn gevoel

en startte met een opleiding muziekpedagogie. Ondertussen bleef ik oefenen en groeide ik als muzikant. Toen ik mijn bachelordiploma muziekpedagogie behaald had, probeerde ik het opnieuw. En dit keer lukte het wél. Ik werd toegelaten en stapte de wereld van de jazz in.

Stap voor stap vond ik mijn plek. Nu sta ik op het podium met mijn jazzduo en geef ik muziekles in het deeltijds kunstonderwijs. Ik deel mijn passie en help anderen hun muzikale pad te vinden. En dat is zalig.

“

Als iets je energie geeft, is het het waard om ervoor te gaan.”

Nele • 27 jaar
Muzikant en leraar

Ontdek alle interviews

Starttoetsen, toelatingsproeven en toelatingsexamens

Om te kunnen inschrijven in bepaalde bacheloropleidingen, moet je eerst een starttoets afleggen. Zo ontdek je of je voldoet aan het verwachte startniveau van de opleiding.

Starttoetsen

Educatieve bacheloropleidingen

Wil je een educatieve bacheloropleiding voor kleuter-, lager of secundair onderwijs volgen? Dan leg je eerst de starttoets lerarenopleiding af. Deze toets geeft je een beeld van je startniveau, je sterktes en eventuele werkpunten. De toets gaat over je kennis van het Nederlands. Bij de starttoets voor de educatieve bacheloropleiding voor lager onderwijs maken ook Frans en wiskunde deel uit van de toets.

 vlaamsehogescholenraad.be/nl/starttoets

Academische bacheloropleidingen

Ook voor een aantal academische bacheloropleidingen bestaan er starttoetsen. Die geven je een goed beeld van je wiskundige en wetenschappelijke vaardigheden en kennis. Zo weet je waar je staat in verhouding tot het verwachte instapniveau van de bacheloropleiding. De bacheloropleidingen waarvoor een starttoets verplicht is om te mogen inschrijven, vind je op:

 ijkingstoets.be

Naast de starttoetsen bieden de universiteiten voor sommige bacheloropleidingen ook ijkingstoetsen aan waaraan je op vrijwillige basis kan deelnemen. Deelnemen is dus niet verplicht, maar wel nuttig om een goed beeld te krijgen van je eigen startcompetenties. Ook over deze ijkingstoetsen vind je meer informatie op:

 ijkingstoets.be

Deelnemen aan een starttoets

De starttoetsen worden onder gecontroleerde omstandigheden afgenomen op vastgelegde data en op verschillende locaties. Om te mogen deelnemen, moet je je tijdig registreren. Ontdek op de websites wat de toetsen inhouden, wanneer je moet inschrijven en wanneer en waar je de toetsen aflegt.

Na de starttoets

Na het afleggen van de starttoets ontvang je feedback. Je krijgt zo zicht op je sterktes, zwaktes en eventuele werkpunten. Een goed resultaat kan je sterken in je studiekeuze. Behaal je de cesuur (het vooraf bepaalde minimumresultaat) op een starttoets niet? Dan kan je je nog altijd inschrijven, maar moet je verplicht een remediëringstraject volgen. Deze remediëring volg je voor of tijdens het 1ste academiejaar van de opleiding. Na het afleggen van de starttoets ontvang je het bewijs van deelname dat je nodig hebt om je in te schrijven aan de hogeschool of universiteit. Dit bewijs blijft 1 academiejaar geldig.

Artistieke toelatingsproef

Voor de opleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunsten en Muziek en podiumkunsten kan je niet rechtstreeks inschrijven. Je moet voldoen aan de algemene toelatingsvoorwaarden en ook slagen voor een artistieke toelatingsproef, georganiseerd door de hogeschool. Alle details over deze proef vind je op de websites van de hogescholen.

Toelatingsexamen arts, tandarts en dierenarts

Wil je geneeskunde, tandheelkunde of diergeneeskunde studeren? Dan moet je eerst het verplichte toelatingsexamen voor arts, tandarts of dierenarts afleggen dat de Vlaamse overheid elk jaar organiseert. Als je slaagt én gunstig gerangschikt bent, mag je met de opleiding starten. Het examen bestaat uit 2 onderdelen:

- Een toets van je kennis en inzicht in wiskunde, fysica, chemie en biologie
- Een peiling naar je vaardigheden die van belang zijn om de opleiding met succes af te ronden

Overweeg je om deel te nemen aan het toelatingsexamen? Begin je op tijd voor te bereiden én schrijf je snel in. Vanaf maart 2026 vind je op de website alle info over de inhoud en leerstof van het examen 2026, net als examenvragen van de voorbije jaren, studeertips, de termijn en voorwaarden om in te schrijven.

 toelatingsexamensvlaanderen.be

Leerkrediet, wat is dat?

In het hoger onderwijs zijn er verschillende systemen die je willen motiveren om zo snel mogelijk op de juiste plek terecht te komen en je diploma te behalen. 1 van die systemen is het leerkrediet.

Wat is het?

Leerkrediet is het totale pakket van studiepunten dat je tijdens je studieloopbaan kan inzetten voor een inschrijving in een bachelor- of masteropleiding.

Als je start in het Vlaamse hoger onderwijs, krijg je - eenmalig - een leerkrediet van 140 studiepunten. Er verdwijnen punten wanneer je je inschrijft voor een opleiding of opleidingsonderdeel, namelijk het aantal punten van de opleidingsonderdelen waarvoor je je inschrijft. Ben je geslaagd? Dan win je dit aantal punten terug. Ben je niet geslaagd? Dan verlies je de punten. Je leerkrediet weerspiegelt dus je studiesucces. Blijven studeren zonder resultaat te boeken, kan niet. Zo leer je verantwoord omgaan met je studiekeuze en -succes.

Hoe werkt het?

Je schrijft je in voor een voltijds jaar studeren. Je 1ste jaar telt 60 studiepunten. Die studiepunten worden afgetrokken van je leerkrediet van 140 studiepunten.

$$140 - 60 = 80$$

Je bent geslaagd: je krijgt 60 studiepunten terug. Het maakt geen verschil of je in de 1ste of 2de zitting slaagt. De 1ste 60 studiepunten die je verwerft als je ingeschreven bent met een diplomacontract, krijg je eenmalig dubbel terug. Het maakt niet uit of je die 60 studiepunten verwerft tijdens de 1ste fase van de opleiding of tijdens meerdere academiejaren.

$$80 + (60 \times 2) = 200$$

Slaag je niet voor 1 of meerdere opleidingsonderdelen? Dan verlies je de ingezette punten voor die opleidingsonderdelen.

Nakijken hoeveel leerkrediet je nog hebt?

Hou je leerkrediet tijdens je studie goed in het oog. Je kan de stand raadplegen via burgerprofiel.be of via je onderwijsinstelling.

start

bij inschrijving = 80

geslaagd = 200

Leerkrediet laag of op nul

Loopt je studie niet vlot en verlies je veel leerkrediet? Je hogeschool of universiteit kan je hierin adviseren en begeleiden. Komt je leerkrediet op of onder 0, dan kan een hogeronderwijsinstelling je inschrijving weigeren of het studiegeld verhogen. Is je leerkrediet ontoereikend voor de opleidingsonderdelen waarvoor je nog wil inschrijven, dan kan een hogeronderwijsinstelling bijkomend studiegeld vragen.

Voor deze opleidingen heb je geen leerkrediet nodig:

- Schakel- of voorbereidingsprogramma
- Graduaatsopleidingen (ook Basisverpleegkunde)
- Postgraduaatsopleiding
- Bachelor-na-bacheloropleiding
- Master-na-masteropleiding
- Educatieve bacheloropleiding als je al een bachelordiploma hebt
- Educatieve masteropleiding als je al een masterdiploma hebt

Loopt je studie niet vlot en verlies je veel leerkrediet? Je hogeschool of universiteit kan je hierin adviseren en begeleiden.”

Ook wanneer je je inschrijft met een examencontract, heb je geen leerkrediet nodig. Dan volg je geen les of practica. Je studeert op eigen houtje en legt examens af. Meer info op p. 39.

 onderwijs.vlaanderen.be/leerkrediet

 burgerprofiel.be

Studievoortgangsbewaking

Een goede studiekeuze maken en voluit gaan voor een richting die je ligt, is belangrijk. Als je je studie in handen neemt, is het fijn om daarvoor beloond te worden. Als het goed gaat, loopt je studievoortgang vlot en ga je na een academiejaar over naar het volgende jaar.

Loopt je studietraject moeilijk en lukt het niet om voor bepaalde opleidingsonderdelen te slagen? Dan kan je te maken krijgen met studievoortgangsbewaking. Je hogeschool of universiteit kan dan bepaalde maatregelen opleggen. Merk je dat het moeilijk gaat? Ga langs bij een studietrajectbegeleider. Die kan je helpen met je studievoortgang.

Schrijf je je voor het eerst in voor een bepaalde bacheloropleiding? Dan moet je binnen 2 academiejaren slagen voor alle opleidingsonderdelen van die 1ste inschrijving. Lukt dat niet, dan kan je niet meer inschrijven voor diezelfde bacheloropleiding. Ook niet als je van hogeschool of universiteit verandert. Deze maatregel geldt niet voor studenten die veranderen van afstudeerrichting of van onderwijsvak in een educatieve bacheloropleiding voor secundair onderwijs.

Hogescholen en universiteiten kunnen ook andere maatregelen van studievoortgangsbewaking opleggen.

Zo kan een instelling:

- Jouw inschrijving voor een opleiding weigeren na het 1ste jaar. Je instelling kan dat doen als blijkt dat een volgende inschrijving in de opleiding geen positief resultaat zal opleveren.
- Een bindende voorwaarde opleggen als je geen 60% studierendement behaalt
- Een bindende voorwaarde opleggen of je inschrijving weigeren als je na 2 inschrijvingen voor een opleidingsonderdeel (dus: na 4 examenkansen) niet geslaagd bent voor dat opleidingsonderdeel
- Rekening houden met het niet volgen van verplichte remediëring na een starttoets bij een deliberatie
- ...

Je vindt de maatregelen van studievoortgangsbewaking in het onderwijs- en examenreglement van jouw instelling.

Volg je ons al op Instagram?

Vind er info over je mogelijkheden en ontdek hoe andere jongeren hun keuze maken.

 [instagram.com/onderwijs_vlaanderen](https://www.instagram.com/onderwijs_vlaanderen)

Extra ondersteuning voor wie het nodig heeft

Een aangepaste opleiding

Droom je ervan om te studeren maar ondervind je hinder door bijvoorbeeld dyslexie? Met redelijke aanpassingen en ondersteunende technologieën kan je je diploma behalen. Hulpmiddelen zoals voorleessoftware of extra tijd bij examens kunnen daarbij een verschil maken. Hogescholen en universiteiten bieden ondersteuningsmaatregelen aan om studeren toegankelijk te maken voor iedereen. Heb je dyscalculie, ADHD, een autismespectrumprofiel, een chronische aandoening, een auditieve, visuele of motorische beperking...? Bespreek tijdig met de dienst studie- en studentenbegeleiding welke redelijke aanpassingen mogelijk zijn binnen jouw opleiding. Zo kan je volwaardig deelnemen aan het hoger onderwijs en je droom waarmaken.

Goede raad van **Debbie**

"Iedereen kan een aangepaste opleiding vinden", zegt Debbie Van Luchem, coördinator bij het SIHO, Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs. "Mijn advies is: ga bij je studiekeuze uit van je sterktes en ken je minder sterke punten. Verken vooraf wat de opleiding inhoudt. Neem daarvoor zeker contact op met de hogeschool of universiteit waar je wil studeren. Elke instelling heeft hiervoor een aanspreekpunt."

Preventief inclusief

Veel onderwijsinstellingen werken hard om zo inclusief mogelijk te zijn, ook preventief. Door in te zetten op onderwijsleeractiviteiten en examens in universeel ontwerp bijvoorbeeld. Er zijn ook instellingen die veel voorkomende redelijke aanpassingen als inclusieve maatregel aanbieden. Ze bieden bijvoorbeeld extra tijd voor een examen aan alle studenten, zonder dat je een attest moet voorleggen. Dat kan handig zijn wanneer het Nederlands niet je thuistaal is of wanneer je het tijdelijk moeilijk hebt. Een ander hulpmiddel is alle lesopnames online ter beschikking stellen. Ben je niet goed te horen of wil je de les op jouw tempo volgen, dan is dat bijzonder handig.

Tip 1 **Praat erover**

Ga praten met de onderwijsinstelling waar je een opleiding wil volgen. Bespreek wat ze kunnen doen voor jou. Bereid het gesprek voor aan de hand van het self-assessment.

Tip 2 **Is de volledige opleiding haalbaar?**

Kijk verder dan de vakken en leerdoelen van het 1ste jaar. Het zou jammer zijn in het 2de of 3de jaar vast te lopen. Je vindt de leerdoelen terug in de ECTS-fiche van elk vak.

Tip 3 **Inzicht in je beperking: bekijk de fiche op siho.be**

Vind op de juiste fiche aandachtspunten, tips en links om je voor te bereiden op het hoger onderwijs.

Wist je dat?

Om zoveel mogelijk studenten, ook met een beperking, de kans te geven een buitenlandse studie-ervaring op te doen, is het Europese project Inclusive Mobility in het leven geroepen.

 inclusivemobility.eu

Alle info over inclusief onderwijs, de fiches, het self-assessment en aanspreekpunten vind je op:

 siho.be

Mijn doctoraat is een avontuur in de wetenschap

In het secundair koos ik voor Latijn en wiskunde. Een goeie keuze voor mij: ik kreeg een brede basiskennis mee. Tijdens mijn studies sociologie ontdekte ik mijn passie voor onderzoek. Klinkt misschien saai, maar dat is het echt niet. Nu werk ik als doctoraatsonderzoeker bij ILVO, het Vlaams Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek, en kan ik me helemaal in mijn job uitleven.

Het secundair heeft me verrassend goed voorbereid op de studies sociologie aan de universiteit. Al was de overgang van de school naar de unief wel even wennen. De vrijheid die je plots krijgt is heerlijk. Maar zelf je weekplanning maken én genoeg motivatie vinden? Het was een uitdaging en ook een kans om snel te groeien.

Na mijn studies startte ik als junior onderzoeker bij ILVO. Samen met wetenschappers, beleidsmakers en landbouwers probeer ik duurzame oplossingen te vinden voor hedendaagse problemen. Daar gaat mijn doctoraat ook over.

Eerst twijfelde ik: zou een doctoraat wel iets voor mij zijn? Ik dacht altijd dat doctoreren eenzaam zou zijn. Maar het warme team en de fijne sfeer in mijn job overtuigden me al snel. Aan de slag gaan als doctoraatsonderzoeker was een goeie beslissing. Nu werk ik elke dag samen met inspirerende mensen en leer ik constant bij. Ik zit hier echt op mijn plek.

“

Probeer dingen uit, stel vragen en wees niet bang om fouten te maken. Daar leer je van.”

Sil • 24 jaar
Onderzoeker

Ontdek alle interviews

Wel studeren, maar niet voltijds

Wil of kan je geen voltijds
dagonderwijs volgen?

Ook dan zijn er verschillende
mogelijkheden om een diploma hoger
onderwijs te behalen.

Je kan kiezen voor een flexibel traject
of studeren aan de Open Universiteit.

Flexibel studeren

Een modeltraject in het hoger onderwijs bestaat uit ongeveer 60 studiepunten. Start je voor de 1ste keer met een bepaalde bacheloropleiding, dan moet je inschrijven voor dit modeltraject. Vaak kan je kiezen voor begeleide zelfstudie, afstandsonderwijs, e-learning of een combinatie hiervan. Voor bepaalde groepen (werkstudenten, topsporters...) kan een hogeschool of universiteit een modeltraject met een andere omvang aanbieden. Is jouw situatie nog anders? Heb je bijvoorbeeld een functiebeperking of langdurige ziekte? In samenspraak met de onderwijsinstelling kan je een geïndividualiseerd traject volgen. Je bepaalt dan samen met je hogeschool of universiteit voor hoeveel studiepunten je inschrijft.

Werkstudenten: werken + studeren

Werken combineren met studeren kan voor bepaalde opleidingen met een werktraject. Sommige opleidingen kan je in avond- of weekendonderwijs of deels op afstand volgen, soms worden de lessen gegroepeerd op een dag in de week. Werkstudenten kunnen ook aanspraak maken op faciliteiten om zo hun werk beter te combineren met hun studies. Onderzoek aan welke voorwaarden je moet voldoen en welke faciliteiten je kan krijgen bij je hogeschool of universiteit.

Examencontract

Je kan ook een examencontract afsluiten. Dan volg je geen lessen of practica, je studeert op eigen houtje en legt examens af. Voor de opleidingsonderdelen waar-

voor je slaagt, krijg je een creditbewijs. Zo kan je voor bepaalde opleidingen ook je diploma behalen. Informeer je bij je hogeschool of universiteit.

Creditcontract

Wil je enkel bepaalde onderdelen van een opleiding volgen? Dan kan je een creditcontract afsluiten. Je volgt les, krijgt begeleiding en legt examens af voor deze specifieke vakken. Voor de opleidingsonderdelen waarvoor je slaagt, krijg je een creditbewijs.

Combineren

Wil je het liefst studeren met een examencontract, maar moet je toch verplicht enkele vakken volgen of stage doen voor jouw opleiding? Sluit dan voor dat opleidingsonderdeel een creditcontract af. Informeer bij je hogeschool of universiteit of dit kan.

Open Universiteit

Bij de Open Universiteit (Nederland) kan je online bachelor- en masteropleidingen volgen. Het gaat om zelfstudie op afstand, met begeleiding van een studiecentrum van een Vlaamse universiteit.

Let op: hier behaal je een Nederlands diploma. Als je in Vlaanderen solliciteert, kan een werkgever vragen om dat diploma gelijkwaardig te laten verklaren met een Vlaams diploma. Dat is mogelijk bij NARIC Vlaanderen.

 ou.be

 naric.be

**HET MOOISTE
BEROEP TER
WERELD**

Leraar worden?

Da's kiezen voor het mooiste beroep ter wereld

Wil jij mee bouwen aan de toekomst van morgen? Of je nu toekomstige ingenieurs, zorghelden, IT-wizards of vakmensen met gouden handen opleidt: als leraar maak jij het verschil. Jij inspireert, motiveert en begeleidt de professionals van morgen: van robotica-expert tot duurzame schrijnwerker. In de lerarenopleiding leer je hoe je talenten ontdekt, motiveert en laat groeien. Samengevat: wil jij het verschil maken? Dan is leraar worden iets voor jou.

Wat zijn de opties?

Leraar worden kan je op verschillende manieren en locaties. Het hangt ervan af wat je droom is.

- Je kan kiezen voor een **educatieve bachelor**. Daarmee kan je aan de slag als leraar kleuter- of lager onderwijs.
- Als je kiest voor een **educatieve master**, kan je in het secundair bijvoorbeeld wiskunde of geschiedenis geven. Heb je al een educatieve master in een bepaald domein en wil je dat graag overbrengen op jongeren? Dan is de **specifieke lerarenopleiding (SLO)** een goede keuze.
- Er zijn ook verkorte trajecten voor wie een carrièreswitch maakt of al een eerder diploma op zak heeft.
- Je kan ook een opleiding volgen via het **volwassenonderwijs** (voor de praktijkvakken).

Bij al deze opleidingen leer je hoe je lesgeeft, hoe je een klas in de hand houdt en vooral hoe jij het verschil maakt. Je krijgt vakinhoudelijke en pedagogische vakken en je doet een stage. Zo proef je meteen hoe het is om echt voor de klas te staan.

Waar kan je de opleiding volgen?

Het aanbod is breed. Zo goed als alle Vlaamse hogescholen of universiteiten hebben een lerarenopleiding in hun aanbod.

Check de volledige lijst op onderwijskiezer.be of scan de QR-code op p. 44.

Eens je je diploma op zak hebt...

... wachten er duizenden vacatures over heel Vlaanderen. Werkzekerheid gegarandeerd dus. Als afgestudeerde leraar kan je aan de slag in:

- De basisschool (kleuter- en lager onderwijs)
- Het secundair onderwijs
- Het buitengewoon onderwijs
- Het volwassenenonderwijs

Alle vacatures vind je op vdab.be.

Hoeveel verdient een leraar?

Je loon hangt af van een aantal factoren: je diploma, je ervaring en het onderwijsniveau waar je lesgeeft. Wat dat concreet voor jou betekent, kan je checken op de salarissimulator op onderwijs.vlaanderen.be/salarissimulator

Nog een laatste duwtje nodig?

Twijfelen mag. Panikeran hoeft niet. Misschien zit het antwoord gewoon in je contactenlijst.

Denk eens terug aan die leraar die indruk maakte. Stuur een berichtje, bel even of stuur een mail. Vraag: "Waarom ben jij leraar geworden? En wat zou jij doen als je nu in mijn schoenen stond?" Grote kans dat je iets bijleert van het antwoord.

Geen leraar in de buurt? Ook hier vind je raad: onderwijs.vlaanderen.be/leraar-worden

Welke studiekosten en studietoelagen zijn er?

Studiegeld

Als je je inschrijft aan een hogeschool of universiteit, dan betaal je studie- of inschrijvingsgeld voor de lessen, de onderwijsactiviteiten en examens. Het bedrag hangt af van:

- De onderwijsinstelling en de richting die je kiest
- Het aantal studiepunten dat je opneemt
- Je mogelijk recht op een studietoelage
- Of je je inschrijft voor een diploma-, credit- of examencontract (zie p. 39).

Andere studiekosten

Naast het inschrijvingsgeld heb je nog andere studiekosten. Denk maar aan de aankoop van boeken, cursussen en ander studiemateriaal, een abonnement op het openbaar vervoer, huisvesting... Wil je een volledig beeld krijgen van je studiekosten? Dan kan je contact opnemen met de studentenvoorziening of sociale dienst van je hogeschool of universiteit.

Studietoelage

Kan je als student financiële steun gebruiken?

Een studietoelage kan voor jou het verschil maken. Dan betaal je als beursstudent automatisch minder inschrijvingsgeld. Ga je op kot? Dan krijg je een hogere toelage. Ben je 18+? Dan krijg jij, en niet je ouders, dit bedrag op je rekening.

1. Check op de website of je er recht op hebt. Het inkomen van je ouders en je gezinssituatie zijn 2 bepalende factoren.
2. Vraag je toelage eenvoudig aan door een profiel aan te maken via het digitaal loket op vlaanderen.be/studietoelagen.be. Duid in je profiel aan dat de dienst Studietoelagen elk jaar automatisch mag onderzoeken of je recht hebt op een toelage. Zo vergeet je je studietoelage zeker niet aan te vragen.

Kom je net niet in aanmerking voor een studietoelage? Misschien kan je als bijna-beursstudent toch verminderd studiegeld betalen.

Studiefinanciering of studielening

Naast de studietoelagen van de Vlaamse overheid kan je voor studiefinanciering of een studielening ook terecht bij de studentenvoorziening of sociale dienst van je universiteit of hogeschool. Of voor een overbruggingslening, als je door omstandigheden tijdelijk extra kosten hebt. Die voorziening of dienst kan ook een renteloos voorschot op je studietoelage toestaan. Informeer je.

 vlaanderen.be/studietoelagen.be

 centenvoorstudenten.be

 vlaanderen.be/studiekosten-hoger-onderwijs

Wat kan je waar studeren?

Een volledig overzicht van alle studiegebieden en -richtingen in het hoger onderwijs? En wat je waar kan studeren? Scan de QR-code.

Wie vind je waar?

AP HOGESCHOOL Antwerpen • Mechelen • Turnhout 🔗 ap.be	HOWEST Brugge • Kortrijk • Oudenaarde 🔗 howest.be
ARTEVELDEHOGESCHOOL Gent 🔗 arteveldehogeschool.be	KAREL DE GROTE HOGESCHOOL Antwerpen 🔗 kdg.be
ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL Brussel • Leuven 🔗 ehb.be	LUCA SCHOOL OF ARTS Brussel • Gent • Leuven • Genk 🔗 luca-arts.be
HOGENT Aalst • Bottelare • Gent • Lokeren • Melle 🔗 hogent.be	THOMAS MORE Antwerpen • Geel • Lier • Mechelen Sint-Katelijne-Waver • Turnhout • Vorselaar 🔗 thomasmore.be
HOGERE ZEEVAARTSCHOOL (Antwerp Maritime Academy) Antwerpen 🔗 amacademy.be	KU LEUVEN Antwerpen • Brugge • Brussel • Diepenbeek • Geel Gent • Kortrijk • Leuven • Sint-Katelijne-Waver 🔗 kuleuven.be
HOGESCHOOL ODISEE Aalst • Brussel • Dilbeek • Gent • Schaarbeek • Sint-Niklaas 🔗 odisee.be	UNIVERSITEIT ANTWERPEN Antwerpen 🔗 uantwerpen.be
HOGESCHOOL PXL Diepenbeek • Hasselt 🔗 pxl.be	UNIVERSITEIT GENT Kortrijk • Gent 🔗 ugent.be
HOGESCHOOL UCLL Diepenbeek • Diest • Genk • Hasselt • Heverlee • Leuven 🔗 ucll.be	UNIVERSITEIT HASSELT Diepenbeek • Hasselt 🔗 uhasselt.be
HOGESCHOOL VIVES Brugge • Kortrijk • Oostende • Roeselare • Torhout 🔗 vives.be	VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL Brussel 🔗 vub.be

Ontdek alle opleidingen in het hoger onderwijs

Wil je de mogelijkheden overlopen? Of heb je besloten wat je wil studeren en wil je weten waar je deze studies kan volgen?

Op de website van de hogeschool of universiteit van je keuze vind je het studieprogramma, de leslocaties en alles wat je wil weten over het studentenleven.

Voor het volledige studieaanbod, adressen en alle nuttige info, check onderwijskiezer.be.

Alle door de Vlaamse overheid erkende graduaats-, bachelor- en masteropleidingen, vind je op hogeronderwijsregister.be.

MOGELIJKHEDEN BUITEN HET VLAAMSE HOGER ONDERWIJS

Een loopbaan bij de politie, brandweer,
Defensie of in de luchtvaart?
Wil je zelfstandige worden? Of verder
studeren in het secundair onderwijs?
Een korte opleiding volgen in avond- of
weekendaanbod? Naar het buitenland
voor een opleiding? Ontdek de
verschillende mogelijkheden buiten het
Vlaamse hoger onderwijs.

48

Verder studeren in het secundair onderwijs

50

Studeren & stages in het buitenland

52

Volwassenenonderwijs

53

Kerkelijk hoger onderwijs

54

Syntra

55

Opleidingen om te starten als zelfstandige

56

Politie, luchtvaart, brandweer en Defensie

Verder studeren in het secundair onderwijs en doorstroommogelijkheden

Wist je dat je ook in het secundair onderwijs extra opleidingen kan volgen na je 6de leerjaar? Je kan een 7de leerjaar volgen met je diploma secundair onderwijs, onderwijskwalificatie 4, of met je diploma secundair onderwijs, onderwijskwalificatie 3.

Onderwijskwalificatie 3 of 4? Hoe zit dat?

Als je slaagt in je 6de leerjaar arbeidsmarktfinaliteit (bso), dan behaal je je diploma secundair onderwijs, onderwijskwalificatie 3.

- Je kan in het secundair onderwijs een 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt volgen waarin je je verder specialiseert in een beroep. Je behaalt 1 of meerdere beroepskwalificaties.
- Je kan starten met een graduaatsopleiding in het hoger onderwijs.
- Je kan niet rechtstreeks beginnen aan een bacheloropleiding in het hoger onderwijs. Hiervoor moet je eerst het 7de leerjaar volgen dat voorbereidt op het hoger onderwijs. Dan krijg je een extra jaar algemene vorming zodat je voldoende basiskennis hebt om erna goed te kunnen starten met een bacheloropleiding in het hoger onderwijs.

Als je slaagt in je 6de leerjaar doorstroom- of dubbele finaliteit (aso, tso, kso), dan behaal je een diploma secundair onderwijs, onderwijskwalificatie 4.

- Je kan in het secundair onderwijs een 7de leerjaar als voorbereiding op het hoger onderwijs volgen, namelijk een extra jaar bijzondere wetenschappelijke of artistieke vorming om je voor te bereiden op een studie in het hoger onderwijs.
- Je kan in het secundair onderwijs een 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt volgen waarin je je verder specialiseert in een beroep. Je behaalt 1 of meerdere beroepskwalificaties.
- Je kan een graduaats- of bacheloropleiding starten in het hoger onderwijs.

Vind meer info over welk diploma, attest of extra beroepskwalificaties je behaalt na je 7de leerjaar en wat je doorstroommogelijkheden zijn in het hoger onderwijs of op de arbeidsmarkt

Studeren of stage lopen in het buitenland

Een tijd studeren of stage lopen in het buitenland kan in heel wat opleidingen. Vaak gebeurt dat via het Erasmus+-programma van de Europese Unie.

Waar je naartoe kan, voor hoelang en in welk jaar van jouw opleiding, hangt af van je universiteit of hogeschool, je opleiding én het aantal kandidaten. Je faculteit of de dienst internationalisering van je instelling voor hoger onderwijs biedt antwoord op je vragen.

Waardevolle ervaring

De resultaten van je Erasmusstudie- of stageperiode worden vertaald in ECTS-credits. Deze buitenlandse ervaring wordt dus erkend als een volwaardig onderdeel van je opleiding. Werkgevers waarderen internationale leerervaring. Je bouwt zelfstandigheid

en zelfvertrouwen op, leert omgaan met diversiteit en wordt sterker in het oplossen van problemen. Vermeld je buitenlandse ervaring dus zeker op je cv.

Inclusief studeren

Inclusie is een prioriteit in het Erasmus+-programma. Daarom wordt extra ondersteuning aangeboden als dat nodig is. Het Erasmus Student Network (ESN) en het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) ontwikkelden het platform inclusivemobility.eu. Je vindt er onder meer praktische informatie over de toegankelijkheid van hogeronderwijsinstellingen in Europa.

Niet enkel Erasmus+

Via een andere weg een buitenlandse ervaring opdoen tijdens je opleiding? Via studentsonthemove.be ontdek je verschillende beurzen:

- Generieke Beurzen (voor bestemmingen die niet behoren tot de Erasmus+-programmalanden) en het Priority Country Programma van de Vlaamse Overheid
- Stagebeurzen via ASEM WPP (onder andere voor China, Indië en Zuid-Korea) en het Washington Center
- VLIR-UOS-reisbeurzen in het kader van Universitaire Ontwikkelingssamenwerking

Erasmusstage na je studies

Heb je er nog geen 12 maanden Erasmus opzitten als je afstudeert? Dan kan je je kandidaat stellen voor een Erasmus+-beurs voor een buitenlandse stage na het afstuderen. Op studentsonthemove.be vind je alle info terug. Registreer je voordat je afstudeert en zoek zelf een geschikte stage die je afrondt in het jaar nadat je afstudeert. Stagedatabanken zoals Erasmus Intern of Eurodesk Opportunity Finder komen van pas tijdens je zoektocht. Een stagebureau kan heel wat administratie uit handen nemen, al hangt daar een prijskaartje aan vast.

Een volledige opleiding volgen in het buitenland

Wil je met een volledige opleiding starten aan een buitenlandse instelling voor hoger onderwijs? De kostprijs en toegankelijkheid hangen af van het gastland, de onderwijsinstelling én de opleiding die je wil volgen. Kijk op de website van de buitenlandse onderwijsinstelling voor info over toelating, studiefinanciering, huisvesting... Op studietoelagen.be krijg je uitleg over een eventuele studietoelage voor jouw buitenlandse studies.

Zoek je algemene informatie of opleidingen in bepaalde landen? Surf naar de officiële website voor het hoger onderwijs in jouw land van bestemming.

- 🔗 vlaanderen.be/onderwijs-en-vorming/naar-school-gaan-studeren-of-een-stage-volgen-in-het-buitenland
- 🔗 euroguidance-vlaanderen.be/naar-het-buitenland
- 🔗 onderwijskiezer.be/v2/hoger/hoger_buitenland.php
- 🔗 europa.eu/europass/en/learn-europe
- 🔗 enic-naric.net

Meer weten over de erkenning van buitenlandse studiebewijzen in Vlaanderen? Een attest aanvragen om met een Vlaams diploma in het buitenland te studeren?

- 🔗 vlaanderen.be/ahovoks/dienstverlening/naric-vlaanderen

Mijn buitenlandse stage bracht mij talenkennis, zelfvertrouwen en flexibiliteit bij.”

Machteld • 23 jaar
student Verpleegkunde

Ontdek het verhaal van Machteld

Een opleiding volgen in het volwassenenonderwijs

In een centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) kan je kiezen uit een brede waaier van opleidingen uit 50 studiegebieden en kan je een diploma secundair onderwijs behalen. Je kan er terecht voor ICT-, taal- en beroepsopleidingen op het niveau van het secundair onderwijs.

Het diverse aanbod van het volwassenenonderwijs is flexibel georganiseerd. Je kiest zelf op welk ritme je studeert: je kan zowel overdag als 's avonds les volgen. Sommige modules volg je volledig in het centrum of in afstandsonderwijs, voor andere combineer je contactmomenten met zelfstandig werk thuis of in een open leercentrum. Als je al een opleiding volgde of werkervaring hebt, kan het centrum je een vrijstelling geven voor 1 of meerdere modules.

Ook duaal leren en andere vormen van werkpleklernen, waarbij je een deel van de opleiding op 1 of meerdere werkplekken volgt, is soms mogelijk.

Het volwassenenonderwijs reikt erkende studiebewijzen uit. Je ontvangt een certificaat na het succesvol beëindigen van een opleiding en een deelcertificaat voor een module. CVO's die erkend zijn als testcentrum, kunnen je eerder verworven competenties (EVC's) omzetten in een bewijs van beroepskwalificatie, een bewijs van deelkwalificatie of een bewijs van competenties.

Ontdek het aanbod op:

 volwassenenonderwijs.be

 opleidingskompas.be

Kerkelijk hoger onderwijs

Rooms-katholieke godsdienst

• Priester

Vorbereidend jaar - filosofie - theologie - pastoraal

Johannes XXIII-seminarie
Lemmensberg 1, 3000 Leuven
Tel. 016 31 02 00

 priesteropleiding.be

 kristof.struys@kuleuven.be

• Permanent diaken

bisdom Antwerpen
 bruno.aerts@bisdomantwerpen.be

bisdom Brugge
 geert.vervaecke@ccv.be

bisdom Gent
 joris.polfliet@bisdomgent.be

bisdom Hasselt
 bart.benats@gmail.com

bisdom Mechelen-Brussel
 pwd.mechelen@kerknet.be

• Godsdienstleraar secundair onderwijs

3 jaar aanvullende studie bij een eerder behaald
basisdiploma met lesbevoegdheid

Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen
Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen
 higw@bisdomantwerpen.be

Hoger Diocesaan Godsdienstinstituut
Biezekapelstraat 2, 9000 Gent
 hdgi.secretariaat@ccv.be

Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen
Tulpinstraat 75, 3500 Hasselt
 secretariaat.higw@bisdomhasselt.be

Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen
Lemmensberg 1, 3000 Leuven
 higw.mechelen@kerknet.be

Faculteit theologie en religiewetenschappen, KU Leuven
Godsdienstleraar secundair onderwijs (2de-3de graad)
Educatieve Master godsdienst (Rooms-katholiek)
Verkorte Educatieve Master godsdienst (Rooms-katholiek)

 kuleuven.be/thomas/page/lerarenopleidingen-hogescholen

Protestants-evangelische godsdienst

• Godsdienstleraar

Lager en secundair onderwijs (1ste graad)

Kerkelijke opleiding:

- Instituut Bijbelse Vorming
Heverlee (deeltijds)

Reguliere lerarenopleiding BaSO,
keuzevak Protestants-Evangelische Godsdienst:

- UCLL
Campus Heverlee (voltijds)

Secundair onderwijs (2de en 3de graad)

Educatieve Master Godsdienst aan:

- Evangelische Theologische Faculteit
Heverlee (voltijds en deeltijds)
- Faculteit Protestantse Theologie en Religiestudies
Brussel (voltijds en deeltijds)

• Certificaat PEGO

Houders van een diploma op bachelorniveau (ongeacht
de richting) + een pedagogisch diploma kunnen het
Certificaat PEGO behalen door een verkorte opleiding
theologie te volgen.

 secretariaat@pego.be

• Predikant

Meer info via:

Verenigde Protestantse Kerk in België
Huis van het Protestantisme
Brogniezstraat 44a, 1070 Brussel
Tel. 02 510 61 73

 info@protestant.link

Federale Synode
Brogniezstraat 46, 1070 Brussel
 02 510 61 82

Syntra Leren in de praktijk, opleidingen voor doeners

Ben je praktisch aangelegd en wil je graag een beroep of nieuwe vaardigheden leren? Bekijk dan de Syntraopleidingen. Leer je job van vakmensen en ondernemers die met beide voeten in de praktijk staan. Combineer de lessen op een campus met een praktische eindproef, stage of werkplekleren. Syntra biedt ook ondersteuning voor (startende) ondernemers.

Voltijdse opleiding overdag

Ben je minstens 18 en op zoek naar een kort en krachtig opleidingstraject om snel aan het werk te gaan? Bij Syntra stroom je je in gemiddeld 1 jaar klaar om als werknemer of zelfstandige te werken. De opleidingen zijn praktijkgericht en hebben een component werkplekleren, stage of een praktische eindproef. Na 1 jaar behaal je je diploma of getuigschrift en heb je ervaring in praktische skills. Je hebt geen studiepunten nodig om een Syntraopleiding te volgen. Jongeren blijven ten laste van de ouders.

Avondopleidingen

Werk je al en wil je een nieuw beroep aanleren? Dan is een avondopleiding van 1 tot 3 jaar iets voor jou. Volg bij Syntra praktijkgerichte opleidingen gericht op kennis en vaardigheden die je nodig hebt in je beroep. Je kan hiervoor opleidingscheques gebruiken.

Duaal leren

Jongeren van 15 tot 25 kunnen kiezen voor duaal leren: 4 dagen per week leer je op de werkvloer in een leerbedrijf, 1 dag volg je les bij Syntra. Je kan zo je diploma secundair onderwijs behalen, ervaring opdoen én een centje bijverdienen.

Trainingen en bijscholing

Jezelf professioneel versterken met een bijscholing om je expertise te vergroten, nieuwe kennis en competenties op te doen of verplichte erkenningen te behalen? Je kan kiezen uit meer dan 500 opleidingen.

 syntra.be

Opleidingen om te starten als zelfstandige

In Vlaanderen en Brussel

Wil je hier een eigen zaak starten? Dan is het niet nodig om je basiskennis bedrijfsbeheer te bewijzen om een onderneming op te starten. Toch is het aan te raden om je voor te bereiden door een opleiding te volgen. In het secundair volwassenenonderwijs is er een flexibele opleiding Ondernemerschap, met modules waaruit je kan kiezen. Meer info in het centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) van je keuze, via opleidingskompas.be of via onderwijs-kiezer.be. Ook bij Syntra kan je terecht voor een opleiding.

Het Agentschap Innoveren en Ondernemen, VLAIO, is het aanspreekpunt voor alle ondernemers in Vlaanderen.

 vlaio.be

In Wallonië

Een zaak starten in Wallonië? Dan heb je - als je geen diploma hoger onderwijs hebt - een getuigschrift basiskennis bedrijfsbeheer nodig. Heb je dat getuigschrift nog niet behaald in het secundair onderwijs? Dan kan je in het volwassenenonderwijs de opleiding Bedrijfsbeheer volgen. Examens afleggen bij de Examencommissie van de Franstalige gemeenschap kan ook.

 economie.wallonie.be/home/creer-mon-entreprise/obtenir-une-autorisation/jury-central/gestion.html

Bijkomende voorwaarden om te starten

Voor sommige zelfstandige activiteiten heb je een vergunning nodig of zijn er bijkomende voorwaarden, zoals een bewijs van beroepsbekwaamheid. Dat heb je enkel nodig voor Brussel en Wallonië. Informeer je bij de instanties hieronder. Je kan er ook terecht voor begeleiding en advies.

 vlaio.be/nl/begeleiding-advies/start
(voor Vlaanderen)

 1819.brussels/nl
(voor Brussel)

 1890.be
(voor Wallonië)

Wil je zelfstandig een vrij of intellectueel beroep (dokter, psycholoog, boekhouder, architect...) uitoefenen? Dat kan alleen als je de juiste opleiding binnen het hoger onderwijs volgde.

Politie, luchtvaart, brandweer & Defensie

Altijd al gedroomd van een job als militair
of politieambtenaar?

Een carrière als beroepspiloot
of bij de brandweer?

Hier ontdek je meer over deze specifieke
opleidingen en jobs.

Politie

Zie je jezelf als agent, beveiligingsagent of inspecteur? Het verkeer regelen, diefstal voorkomen, fraudeurs of snelheidsduivels betrappen, tussenkomen bij familiesituaties, een administratieve rol opnemen... Bij de Lokale of Federale Politie kies je uit meer dan 100 expertises, zowel met als zonder uniform. Elk jaar zoeken ze 3.000 nieuwe talenten om het politiekorps te versterken. Mensen helpen, daar gaat het om. Integriteit, respect en handelen met een open geest vormen de kernwaarden. Waken over de individuele vrijheden en rechten en controleren dat iedereen de regels naleeft: zo draagt de politie bij aan de maatschappelijke veiligheid en de democratie.

Dit zijn de mogelijke jobs:

Operationeel kader

- Agent van politie (selectieprocedure)
- Beveiligingsagent (selectieprocedure)
- Inspecteur (selectieprocedure)
- Hoofdinspecteur met bijzondere specialisatie
(externe werving op basis van welbepaald bachelordiploma)
- Commissaris
(externe werving op basis van masterdiploma)

Om tot het operationele kader te behoren zijn er toelatingsvoorwaarden. Als je slaagt voor de selectieproeven, kan je een opleiding volgen in 1 van de politiescholen.

Administratief en logistiek kader

Onthaalmedewerker, boekhouder, jurist, technische kracht, ICT- of communicatiedeskundige... Deze ondersteunende functies zonder uniform maken 20% van het politiepersoneel uit. Per niveau is een ander diploma vereist.

Diplomavereiste:

- Niveau D (geen diploma nodig)
- Niveau C (diploma secundair onderwijs)
- Niveau B (bachelordiploma)
- Niveau A (masterdiploma)

Alle vacatures bij de politie vind je op:

 jobpol.be

Luchtvaart

Was het altijd al je droom om een Boeing 747 te besturen? Wil je beroepspiloot worden en passagiers naar hun bestemming brengen? Dan is dit je eerste missie: slagen voor het officiële examen voor commercieel piloot georganiseerd door het Directoraat-Generaal Luchtvaart (DGLV).

De opleiding bestaat uit 3 delen:

- 1 Medische keuring
- 2 Theorie
- 3 Praktijk

Er zijn 3 manieren om de theorie en praktijk onder de knie te krijgen. Engels is de voertaal.

- 1 Je volgt een modulaire cursus bij een privéopleidingsinstelling die erkend is door het DGLV. Je mag theorie en praktijk bij verschillende opleidingsinstellingen volgen. Er zit geen tijdslimiet op de totale opleiding, wel op de aparte onderdelen.
- 2 Je volgt theorie en praktijk bij eenzelfde privéopleidingsinstelling die erkend is door het DGLV. Deze opleiding rond je af in maximaal 36 maanden.

3 Je volgt de professionele bacheloropleiding Luchtvaart, aspirant-lijnpiloot. Nadat je je bachelordiploma behaald hebt, kan je je vliegvergunning behalen door binnen de 36 maanden de praktijkopleiding te volgen. Die bestaat uit zo'n 200 vliegreuren.

- Deze opleiding volg je aan hogeschool VIVES, Campus Oostende VLOC.

Gepassioneerd door vliegtuigen, helikopters en drones terwijl je met beide benen op de grond staat? Dan kan luchtvaarttechnologie je ding zijn. In de bacheloropleiding leer je meer over ontwerp, productie, planning, inspectie en onderhoud van alles wat vliegt.

- Deze opleiding volg je aan hogeschool VIVES, Campus Oostende VLOC.

Vergunning

 mobilit.belgium.be/nl/luchtvaart/vliegen-met

Medische keuring

 health.belgium.be/nl/medex/veiligheid-de-vervoerssector/piloten

Brandweer

Werken bij de brandweer is meer dan branden blussen. Naast brandbestrijding treedt de brandweer op als ambulancedienst voor spoedgevallen, om geknelde mensen uit geaccidenteerde voertuigen te bevrijden. De brandweer maakt ook de openbare weg vrij na een zwaar ongeval en helpt bij overstromingen, explosies en instortingen. Ook bij kleinere problemen snelt de brandweer te hulp.

Wil je aan de slag bij de brandweer? Dan is de eerste stap je Federaal Geschiktheidsattest of FGA behalen. Dat doe je in 3 modules:

- 1 Competentietest
(vrijstelling met diploma secundair onderwijs)
- 2 Operationele handvaardigheidstest
- 3 Lichamelijke geschiktheidsproeven

Je kan gaan voor vrijwilliger of voor professioneel brandweerpersoneel, volgens je eigen wensen en de beschikbare vacatures. Als je het FGA op zak hebt, kan je solliciteren bij een hulpverleningszone. Je FGA is geldig voor onbepaalde duur, behalve het onderdeel lichamelijke geschiktheidsproeven. Dat attest blijft 2 jaar geldig. Na je sollicitatie volg je de basisopleiding NBo1 (240 uur). De opleiding loopt over ± 1,5 jaar. Afhankelijk van de plaats van opleiding volg je overdag, 's avonds of in het weekend les.

 ikwordbrandweer.be

Supertevreden bij de brandweer

Na het secundair schreef ik me in voor de opleiding Industriële wetenschappen. Toen we op het einde van het 1ste semester een stageplaats mochten kiezen, heb ik me uitgeschreven. Het was niet iets dat ik me de rest van mijn leven zag doen. Dan heb ik een tijdje in de horeca gewerkt en nagedacht over welk soort job ik wilde doen. Ik besloot de toelatingsproef bij de politie af te leggen. Er was een schrijfoefening bij en omdat ik te veel schrijffouten had, was ik niet geslaagd. Gelukkig maar, want zo ben ik bij de brandweer beland. Daar ben ik nu heel erg tevreden.

Attest, opleiding, eed

Ik behaalde mijn FGA of Federaal Geschiktheidsattest en dan was het wachten op een geschikte vacature. Die kwam er bij de Tiense brandweer. Ik ging er aan de slag als vrijwilliger. Na de oplei-

Bij de brandweer kan je straffe dingen doen. Het werkritme is aangenaam en de teamsfeer super. Ik kan mensen helpen op een unieke manier wanneer ze dat hard nodig hebben.”

Jerom • 24 jaar
Brandweerman

[Ontdek alle interviews](#)

ding tot brandweerman legde ik de eed af zoals alle ambtenaren in België: 'Ik zweer getrouwheid aan de Koning, de Grondwet en de wetten van het Belgische volk.' Daarna volgde ik 1 jaar stage. Ik behaalde mijn rijbewijs C en volgde ook de ambulanciersopleiding. Nu ruk ik regelmatig mee uit met de ambulance.

Van vrijwilliger naar beroeps

Terwijl ik op de wachtlijst sta om beroepsbrandweerman te worden, volg ik de opleiding om sergeant te worden. Daar komt onder andere chemie en fysica bij kijken. En hoe je bij een interventie de juiste beslissingen neemt en een team aanstuurt. Die lessen volg ik 1 dag per week gedurende een jaar. Zo ben ik er klaar voor wanneer er een vacature is.

Super teamsfeer

Het mooie aan mijn job is dat ik redelijk goed verdien en werkzekerheid heb. Mijn job is ook avontuurlijk: bij de brandweer kan je leuke, vet-

te dingen doen. Het werkritme is aangenaam: als vrijwilliger kan je kiezen wanneer je beschikbaar bent. Je bent 24 uur van dienst en daarna ben je 3 dagen vrij. Je hebt dus tijd voor een 2de beroep of voor je gezin. Verder is de teamsfeer hier super. En ik kan mensen helpen op een unieke manier wanneer ze dat hard nodig hebben, dat geeft veel voldoening.

Advies van Jerom

In de zomervakantie na het secundair wist ik totaal niet wat ik wilde doen. Ik heb me toen maar ingeschreven in een richting die veel van mijn klasgenoten kozen. Zelfs al deed ik het maar kort, het is niet verloren. Je leert er altijd iets uit. En voelt het niet goed, probeer dan iets anders. Hoe meer je probeert, hoe beter je weet wat je bevalt. Uit vakantiewerk of een studentenjob kan je ook veel halen: werk je graag in de tuin, in een winkel, in de horeca? En tegelijk: niet te veel werken, hé. Geniet van het leven.

Defensie

Defensie bestaat uit 5 componenten: de Land-, Lucht-, Marine-, Medische en Cybercomponent. Elk met een brede waaier van zowel uitvoerende als leidinggevende jobs. Je loopbaan start altijd met een uitdagende militaire en professionele opleiding afgestemd op jouw toekomstige job. Ervaring is dus niet vereist.

Soldaat of Matroos

(uitvoerende job)
[geen diploma vereist](#)

Als soldaat of matroos is er geen getuigschrift basisonderwijs, diploma of ervaring vereist. Je wordt gratis opgeleid en ontvangt onmiddellijk een salaris. Je start met een tijdelijk contract. Tijdens je loopbaan zijn er mogelijkheden om naar een vast contract over te gaan.

Onderofficier

(leidinggevende job)
[diploma secundair onderwijs
of bachelor vereist](#)

De Koninklijke School voor Onderofficieren in Sint-Truiden (KSOO) verzorgt zowel de basisopleiding als de voortgezette vormen tot technisch en niet-technisch onderofficier.

Je kan via Defensie ook een bachelor-diploma behalen. Het aanbod van de verschillende opleidingen wordt jaarlijks afgestemd op de noden van Defensie. Je studies worden betaald, je ontvangt een salaris en tijdens de vakantieperiodes volg je aanvullend militaire en fysieke vormen.

Je kan het bachelortraject ook aanvatten vanaf het 2de bachelorjaar. Vind alle info op [mil.be](#).

Heb je je bachelor al behaald en zoekt Defensie iemand in jouw afstudeerrichting? Dan kan je solliciteren als onderofficier (niveau B) waarbij je loopbaan een extra versnelling krijgt.

Officier

(leidinggevende job en
management)
[diploma secundair onderwijs of hoger](#)

Er zijn verschillende trajecten tot officier. Je kan een studietraject volgen via de Koninklijke Militaire School (KMS), de universiteit van Defensie in Brussel of via een burgeruniversiteit of hogeschool. Maar ook als je al een bachelor- of masterdiploma op zak hebt, kan je aan de slag als officier. Ontdek er alles over op [mil.be](#).

Via communicatiewetenschappen naar TikTok en VRT

In het secundair deed ik Latijn-moderne talen. Dat wilde ik altijd al doen: ik vond Latijn echt een uitdaging. Later wou ik meer dan alleen klassieke vakken volgen. In de opleiding communicatiewetenschappen heb ik dat gevonden. De lat ligt er hoog, je kan er creatief zijn en je ontdekt de wereld van media en marketing. Ideaal voor mij.

Het eerste jaar was niet altijd gemakkelijk. Voor vakken als economie en statistiek moest ik echt motivatie vinden. Tegelijkertijd voelde ik dat communicatie echt mijn ding is. Dus ging ik er keihard voor. Door mezelf discipline op te leggen, te studeren en door te bijten, heb ik helemaal mijn draai gevonden.

Ik droomde ervan om bij VRT aan de slag te gaan. Dus na mijn studie solliciteerde ik... En het is me gelukt. Bij de klanten- en klachtendienst behandel ik programmagerelateerde klachten en vragen. "Waar komen de witte pensen van Jeroen Meus vandaan?" is een vraag die ik vandaag nog kreeg. Of mensen geven aan dat ze Thuis te dramatisch vinden, of dat ze toch liever niet voorkomen in een programma... Daar ga ik dan mee aan de slag. Daarnaast ondersteun ik evenementen als de Kastaars en werk ik mee aan het TikTok-kanaal van VRT. Het is niet altijd glamoureuus, maar wel echt de moeite.

“

Gaëlle • 25 jaar
Medewerker publieksbeleving

Ga voor je droom. Werk ervoor, praat met je medestudenten en begin al vroeg met solliciteren. En geniet van het studentenleven.”

[Ontdek alle interviews](#)

NAAR DE ARBEIDSMARKT

Wil je na het secundair onderwijs
meteen aan het werk?

Vind meer info over beroepssectoren,
diensten en organisaties die je op weg
kunnen helpen.

64

VDAB

67

Beroepssectoren

68

Werken in het buitenland

Op naar je eerste job

Bijna of pas afgestudeerd? Op zoek naar je eerste job? Hier lees je hoe je dat doet. En hoe je een werkgever ervan overtuigt dat jij de geknipte kandidaat bent, zelfs zonder werkervaring.

vdab.be

Schrijf je in als werkzoekende op vdab.be

Dit kan vanaf januari van je laatste schooljaar.

3 voordelen van een snelle inschrijving:

- 1 Je bereikt duizenden werkgevers: publiceer je cv in de cv-databank.
- 2 Je krijgt jobsuggesties.
- 3 Je beroepsinschakelingstijd, de wachttijd voor je uitkering, start zodra je je studies beëindigd hebt.

Zet je sterke punten in de kijker

Een leuke job vinden zonder echte werkervaring? Ook jij kan scoren bij werkgevers door je sterke punten in de verf te zetten op je cv.

Ben je leider in een jeugdbeweging? Of doe je vrijwilligerswerk? Dat bewijst dat je initiatief durft te nemen en verantwoordelijk bent. Zit je in een sportclub? Dan ben je vast een teamplayer of ambitieus.

Doe nu al ervaring op

Een studentenjob, een stage of vrijwilligerswerk in een bedrijf dat je interessant vindt, is een goede start. Schoolprojecten en reizen tellen ook als ervaring.

Spreek je netwerk aan

Je familie, vrienden en kennissen zijn extra troeven in de zoektocht naar je 1ste job. Laat hen weten dat je beschikbaar bent. Heel wat vacatures worden via via ingevuld.

Doe de jobtest

Weet je nog niet welke job bij je past? Doe deze korte jobtest en laat je inspireren.

 vdab.be/welke-job-past-bij-me

Online sollicitatiecoaching

Wil je je brief of cv laten nalezen, je sollicitatiegesprek oefenen of heb je een sollicitatievraag? De online sollicitatiecoaches helpen je.

 vdab.be/sollicitatiecoaching

Check de vacatures

In de VDAB-databank vind je duizenden jobs. Bewaar je zoekopdracht en vink aan dat je nieuwe jobs wil ontvangen via mail. Handig en snel.

 vdab.be/jobs

Gratis online cursussen en workshops volgen?

 vdab.be/opleidingen

 vdab.be/jongeren

Stef ziet kansen door te zijn waar hij graag is

Na het middelbaar wist ik 1 ding zeker: ik wilde iets doen met mensen en verhalen. Daarom koos ik voor journalistiek. Niet omdat ik al 100% zeker was dat ik in die richting verder zou gaan. Wel omdat de opleiding me boeide. Hoe mensen leven in onze maatschappij, daar wilde ik over vertellen.

Tijdens mijn studie journalistiek merkte ik hoe belangrijk het is om buiten de lessen ervaring op te doen. Ik schreef voor een muziekwebsite, deed freelancewerk bij Radio 2 Limburg en werkte als jobstudent bij een communicatiebureau. Daardoor had ik bij mijn afstuderen al een netwerk én werkervaring.

Na mijn bachelor volgde ik nog een jaar grafische vormgeving. Dat bleek later een extra troef. Mijn eerste job was als podcastmaker bij het communicatiebureau waar ik vakantie-werk deed. In mijn vrije tijd organiseerde ik zelf festivals, deed boekings van bands... Toen er een vacature kwam bij een cultuurcentrum, greep ik die kans. Ik hou van muziek en van cultuur. Deze job past dus perfect bij mij. Door bezig te zijn met waar ik van hou, door in het milieu

te vertoeven waar ik het liefst ben, leerde ik deze job kennen. Ik wist vroeger niet eens dat dit soort job bestond. Door me in de wereld te begeven die ik leuk vind, zie ik kansen en kan ik ze grijpen.

Mijn pad ziet er helemaal anders uit dan ik had gedacht. Wie weet, waar brengt het me nog?

“

Werkervaring, vrijwilligerswerk of een studentenjob in een sector die je boeit, helpt je nog verder dan een diploma.”

Stef • 26 jaar
Deskundige cultuur

Ontdek alle interviews

Van ‘toch geen leraar’ naar krachtige jeugdhulp

In het secundair onderwijs koos ik voor jeugd- en gehandicaptenzorg. Tijdens mijn stages ontdekte ik dat werken met mensen mij lag, maar dat een zorginstelling niet helemaal mijn ding was. Na het secundair startte ik met de opleiding lager onderwijs. Ik wilde altijd al lesgeven. Maar al snel merkte ik dat het toch niet de juiste keuze was.

Een vriendin raadde me orthopedagogie aan. “Dat past beter bij jou”, zei ze. Na even twijfelen maakte ik de overstap. En dat bleek de juiste beslissing. Vooral tijdens mijn stages op een internaat en in een leefgroep voelde ik dat ik echt op mijn plaats zat. Ik kreeg er de kans om jongeren te begeleiden en te ondersteunen in hun thuissituatie. Ik deed het graag, het voelde goed. Dit was wat ik wilde doen.

Nu werk ik als leefgroep- en contextbegeleider. Ik heb veel vrijheid om mijn agenda in te delen en werk elke dag met kinderen en gezinnen die begeleiding nodig hebben. In de jeugdhulp werken kan heel intensief zijn. Het is niet altijd makkelijk. Maar mijn team en ik zoeken altijd creatieve oplossingen om anderen én elkaar vooruit te helpen.

“

Lieselotte • 26 jaar
Leefgroep- en contextbegeleider

Soms ontdek je pas tijdens je opleiding of stage waar je echt van houdt. Leer je eigen kracht kennen en kijk naar al je mogelijkheden.”

Ontdek alle interviews

Wat zijn beroepssectoren?

In welke sector wil je werken?

Bedrijven en organisaties zijn verdeeld in sectoren op basis van hun kenmerkende kernactiviteiten. Denk aan de bouw- of banksector, de zorg of de horeca. Ze hebben elk hun eigen afspraken rond verloning, verlofdagen... De meeste sectoren hebben ook vormingsfondsen die mee zorgen voor je verdere professionele ontwikkeling. Misschien heb je al een idee van de sector waarin je wil werken. Je kan contact opnemen met een sectorconsulent. Die vertelt je welke jobs en beroepen er zijn in de sector en welke opleidingen je daar best voor volgt.

Check het overzicht van alle sectoren in Vlaanderen en vind nuttige links.

Werken in het buitenland

Mag dat?

Als EU-burger heb je het recht om werk te zoeken in een ander EU-land, daar te wonen en te werken zonder een werkvergunning, visum of verblijfsvergunning. Voor een verblijf van drie maanden heb je alleen een geldig identiteitsbewijs of paspoort nodig. Personen die de nationaliteit van Liechtenstein, Noorwegen, IJsland of Zwitserland hebben, mogen ook vrij reizen, wonen en werken in de EU.

🔗 ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=25&langId=nl

Om in een land buiten de Europese Economische Ruimte of EER (de EU + Liechtenstein, Noorwegen, IJsland) of Zwitserland te kunnen werken, moet je aan een aantal voorwaarden voldoen. Elk land heeft zo zijn eigen regels. Zoek dit goed uit. Informeer je bijvoorbeeld bij de ambassade van het land waarin jij interesse hebt.

Ben je geen onderdaan van de EU of wil je in een land van de EER of Zwitserland werken? Bezoek de website van Europese Unie.

Een job zoeken

VDAB en Actiris maken je wegwijs in buitenlandse jobs en praktische zaken. Blijf je binnen Europa, informeer je dan bij Europass of EURES, het Europese jobnetwerk. Heb je interesse in grensarbeid, dan kan je terecht bij een Grensinfopunt. Je kan ook op zoek gaan naar jobs bij buitenlandse instellingen of bedrijven, of bij een multilaterale organisatie (EC, UNICEF, VN...). Kijk of hun website vacatures vermeldt, en volg hun socials.

Een Europass-profiel, cv en motivatiebrief helpen je om je ervaring, competenties en kwalificaties duidelijk te maken binnen Europa.

🔗 vdab.be/jobs/buitenland

🔗 actirisinternational.be

🔗 eures.europa.eu

🔗 europa.eu/europass/nl

🔗 grenzinfo.eu/nl

Stage in het buitenland

Met het Flanders Trainee Programme (FTP) ondersteunt de Vlaamse overheid stages bij multilaterale organisaties. Op Instagram kan je FTP-stagiaires volgen.

🔗 studentsonthemove.be/nl/keurzen-na-je-studie

Via 'Erasmus voor jonge ondernemers' kan je leren van ervaren ondernemers in 1 van de programmalanden.

Ben je werkzoekend en woon je in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest?

Zoek uit welke mogelijkheden je hebt via Actiris (o.a. 'Eurodissey'-stages). Heb je een connectie met West-Vlaanderen? Bekijk de mogelijkheden via beurzen van de provincie.

- 🔗 fdfa.be/nl/ftp
- 🔗 erasmus-entrepreneurs.eu
- 🔗 west-vlaanderen.be/subsidies/internationaal-subsidiereglement
- 🔗 actiris.brussels/nl/burgers/werken-buiten-brussel/een-project-in-europa
- 🔗 euroguidance-vlaanderen.be/naar-het-buitenland

Vrijwilligerswerk

Via het European Solidarity Corps kan je van enkele weken tot 1 jaar als vrijwilliger werken in een non-profitorganisatie in het buitenland. Nadien heb je recht op een Youthpass, een Europees deelnamecertificaat dat aantoont wat je leerde.

Blijf je liever in België? BEL'J is een programma waarmee je als vrijwilliger aan de slag gaat in een organisatie in de Franstalige of Duitstalige gemeenschap. Dat kan alleen, met 2 of in een groep(je).

- 🔗 europeansolidaritycorps.be
- 🔗 jint.be/youthpass
- 🔗 bel-j.be
- 🔗 gostrange.be

Klaar om te vertrekken?

Op checkvoorvertrek.be vind je wat je moet doen om administratief in orde te zijn voordat je naar het buitenland vertrekt. Thema's zoals kinderbijslag, ziekteverzekering, beroepsinschakelingstijd (BIT), uitkeringen, reis- en verblijfsdocumenten en belastingen komen aan bod.

Info over je rechten op sociale zekerheid vind je op:

- 🔗 socialsecurity.be/CMS/nl/leaving_belgium

Vlamingen in de Wereld helpt je bij jouw emigratieplannen (tips en tricks, contacten in je nieuwe thuisland, advies van een wereldwijde community).

- 🔗 viw.be

WOORDENLIJST

A

Academische bachelor p. 6, 28, 31
Afstandsonderwijs p. 39, 52
Artistieke toelatingsproef p. 31
Audiovisuele en beeldende kunst p. 31
Avondaanbod p. 7, 39, 52, 58
Avondopleiding p. 54

B

Bacheloropleiding p. 26, 27, 28, 31, 33, 34, 39, 41, 48, 57
Banaba p. 6, 27
Brandweer p. 20, 58, 59
Bedrijfsbeheer p. 55
Beroepssectoren p. 67
Beurzen p. 51, 68, 69
Beursstudent p. 42
Bijzonder statuut p. 15, (39)
Blinkers p. 13, 14, 18, 19

C

CLB p. 10, 12, 13, 18, 19, 20
CLBch@t p. 13, 18
Columbus p. 14, 16
Creditcontract p. 39
CVO p. 52, 55

D

Defensie p. 20, 60
Diplomacontract p. 32
Doctoraat p. 28, 38

E

ECTS-credits p. 50, 37 + bij 22: extra ondersteuning
Educatieve graduaatopleiding p. 41
Educatieve bacheloropleiding p. 33, 41
Educatieve masteropleiding p. 33, 41
Examens p. 21, 22, 29, 31, 34, 36, 55, 56
Examencontract p. 33, 39, 42

G

Graduaatopleiding p. 6, 23, 26, 27, 33, 49

H

Hogeronderwijsregister p. 45

I

Inclusief hoger onderwijs 36, 50
Inclusivemobility.eu p. 37, 50
IJKingstoets p. 31
Inschrijvingsgeld p. 42
I-Prefer p. 14
I-Study p. 14

J

Jobtest p. 64

K

Knelpuntberoep p. voorwoord, 7, 22
Keuzeproces p. 13, 14, 16, 18, 19

L

Leerlingenbegeleiding p. 18
Leerkrediet p. 32, 33
Leerwinkel p. 17
Lerarenopleiding p. voorwoord, 31, 41, 53
Luchtvaart p. 7, 20, 56, 57

M

Masteropleiding p. 26, 27, 28, 32, 33, 39, 41, 45
Manama p. 6, 28
Muziek en podiumkunsten p. 31

N

NARIC-Vlaanderen p. 39, 51

O

Onderwijskiezer p. 10, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 41, 51, 55
Open Universiteit p. 39
Opleidingsonderdeel p. 32, 34, 39

P

Piloot p. 56, 57
Politie p. voorwoord, 7, 20, 56
Professionele bachelor p. 6, 26, 27, 28, 57

S

Schakelprogramma p. 6, 27, 28
School of Arts p. 6, 26, 27, 28, 44
Sectoren p. 67
SID-in, Studie-informatiedagen p. 20, backcover
SIHO, Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs p. 36, 37, 50
Sollicitatiecoaching p. 64
Starttoetsen p. 21, 30, 34
Starten als zelfstandige p. 55
Studentenvoorzieningen p. 42
Studiefinanciering p. 42, 51
Studiekosten p. 21, 42
Studielening p. 42
Studiepunten p. 26, 27, 28, 29, 32, 39, 42, 54
Studierendement p. 34
Studietoelage p. 12, 41, 52
Syntra p. 7, 54, 55

T

Toelatingsexamen p. 29
Toelatingsvoorwaarden p. 24, 25, 26, 29

U

Uniformberoepen p. 6, 56

V

VDAB p. voorwoord, 7, 10, 11, 13, 14, 64, 68
VLIR p. 51
Voorbereidingsprogramma p. 28, 33
Vrijwilligerswerk.be p. 7, 10, 13, 64, 65, 69

Z

Zelfstandige p. 54, 55
7de jaar p. 7, 49

Colofon

Dit magazine kwam tot stand dankzij de samenwerking tussen de afdeling Communicatie en de afdeling Hoger onderwijs van het Departement Onderwijs en Vorming met: Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, Onderwijskiezer.be, VCLB, CLB GO!, Vlaamse Interuniversitaire Raad, Vlaamse Hogescholenraad en Euroguidance Vlaanderen @ EPOS vzw.

Eindredactie

Departement Onderwijs en Vorming, afdeling Communicatie
An De Busser & Stefan Pien

Redactieraad

Els Barbé, Anne-Lynn Biernaix, Katrien De Troyer, Nina Mares, Debby Peeters, Viona Raymaekers, Katelijn Van Avermaet, Pascal Van Geit, Jean-Marie Van Steenwinckel, Joke Verlinden en Ruth Wijnen

Grafische vormgeving

Departement Onderwijs en Vorming, afdeling Communicatie
Guy Adam

Fotografie

Aangeleverd door: AP Hogeschool, Belgian Federal Police, Campus Vesta, Défense – La Défense, Departement Onderwijs en Vorming - afdeling Communicatie - Kim Baele, Erasmushogeschool Brussel, HOGENT / skinn branding agency, Hogere Zeevaartschool, Hogeschool PXL, Hogeschool VIVES, Howest, In the air – Snapshots by A, KU Leuven - Rob Stevens, LUCA School of Arts, Syntra AB, Thomas More, UHasselt - Liesbeth Driessen, Universiteit Antwerpen, Universiteit Gent, VUB

Verantwoordelijke uitgever

Ann Verhaegen, Secretaris-generaal
Departement Onderwijs en Vorming
Koning Albert II-laan 15 bus 134, 1210 Brussel

Druk

print.vlaanderen

Depotnummer

D/2025/3241/261

Tips, vragen of opmerkingen over dit magazine?

Mail naar sidin@vlaanderen.be.

Copyright

Niets uit dit magazine mag worden gekopieerd of op andere wijze worden verspreid zonder uitdrukkelijke toestemming van de redactie

**BIJNA
AFGESTUDEERD
OF PAS
VAN SCHOOL?**

WOW!

**WAT JE
ALLEMAAL
KAN MET
VDAB**

Meer info op vdab.be/jongeren
of bel gratis naar 0800 30 700

VDAB

WELKOM OP DE SID-IN

Begin 2026 kan je de Studie-informatiedagen of SID-ins bezoeken. Je kan er praten met studenten, docenten en professionals. Stel er al je vragen over opleidingen, beroepen of je grenzen verleggen naar het buitenland. Schrijf je in en kom langs.

Waar en wanneer?

KLASSIKAAL BEZOEK

donderdag
vrijdag

VRJ BEZOEK

zaterdag

LEUVEN

Brabantthal, Brabantlaan 1, 3001 Leuven
van donderdag 15 tot en met zaterdag 17 januari 2026

GENT

Flanders Expo - Hal 1, Maaltekouter 1, 9051 Gent
van donderdag 22 tot en met zaterdag 24 januari 2026

GENK

Limburghal - Hal A en B, Jaarbeurslaan 6, 3600 Genk
van donderdag 29 tot en met zaterdag 31 januari 2026

ANTWERPEN

Antwerp Expo - Hal 4, Jan Van Rijswijcklaan 191, 2020 Antwerpen
van donderdag 5 tot en met zaterdag 7 februari 2026

KORTRIJK

Kortrijk Xpo - Hal 4, Doorniksesteenweg 216, 8500 Kortrijk
van donderdag 26 februari tot en met zaterdag 28 februari 2026

 sidin.be